БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

38-дахи жэлээ гарана

БУРЯТ ҮНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 106 (9553) | 1961 оной майн 6, суббото | Сэн 2 мүнгэн

[КПС]С-эй ОБКОМДО, БУРЯДАЙ АССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

[1961] ондо кукурузын үндэр баян ургаса абахын түлөө оньһожоруулагдаһан [зв]енонуудай социалистическэ мүрысөөнэй гурим тухай

[Бай]гша ондо кукурузын ногоон эшэ набша ехээр [ургуул]жа, буурсагыень һүн эдеэтэй болгожо, мүн һай[наар х]ашүүлжэ абахын түлөө кукурузашадай оньһожо[руулаг]даһан звенонуудай дунда социалистическэ мүры[сөөн ү]ргэнөөр дэлгэржэ байна гэжэ КПСС-эй обкомой [ба] БурАССР-эй Министрнүүдэй Совет тэмдэглэнэ. [Тоо]олонхи звенонууд дээшэлүүлэгдэһэн социалис[тическ]э уялгануудые абаад, кукурузынгаа тарилгада [хэ]зээзээнэйхиһээ оролдосотойгоор бэлдэжэ байнхай. [Ш]анагүй таряалан дээрэ наг шэбхэ зөөхэ, газар [хагалха], тарилгынгаа машина техникэ, зэбсэг заһаба[ри] худэлмэри гол түлэб дүүргэгдэнхэй. Мүн куку[рузы]д энэ ургамалые зүбөөр таріжа, һайнаар ур[гуулха]ын тула агротехникые оролдосотойгоор шудална. [Ку]курузын буурсагые һүн эдеэтэйгээр, һайса эдеэ[шэхэ]эд, ногоон эшэ набша ехээр ургуулхын түлөө дэл[гэрһэ]н мүрысөөнэй тон ехэ удхашанартай байһание [анх]аа абажа, КПСС-эй обкомой бюро, республикын [Мини]стрнүүдэй Совет шиигэжэ **тогтообо:**

Энэ мүрысөөндэ илагшадые урмашуулхын тула [оньһ]жоруулагдаһан звенонуудта үгтэхөөр тус тустаа [тү]хэригэй 5 нэгэдэхи шан, 200 түхэригэй 10 хоёрдо[хи ш]ан, 100—100 түхэригэй 20 гурбадахи шангуудые [т]олгохо. Мүн эдэ мүнгэн шангуудта хүртэһэн зве[нону]дай гэшүүдтэ **«1961 ондо кукурузын үндэр баян [ургас]а абахын түлөө дэлгэрһэн мүрысөөндэ илагшад»** диплом барюулагдаха гэжэ тогтоогдоо.

Мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлжэ, кукурузын нимэ[х]а абаад байхадаа тус шанда хүртэхэ эрхэ олохо [...]:

	Нэгэдэхи шан	Хоёрдохи шан	Гурбадахи шан
[...]агынь һүн эдеэтэй болгожо, [...]үүлжэ, гектарай эды [...]н центнерһээ бага бэшэ [...] эшэ набша ургуулхадаа...	1000	800	500
[...]шэнээн гектарһаа бага [...]газар дээрэһээ...	100	100	100

[Гек]тар бүриһөө 300-һаа 500 центнер хүрэтэр кукуру[зын н]огоон эшэ набша ургуулһан оньһожоруулагдаһан [звено]нууд БурАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, КПСС-[эй о]бкомой Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаха юм.

Партиин райкомууд болон аймгүйсэдкомүүдэй [ху]палгаар ноябриин 1 багта республикын Министр[нүүд]эй Совет, КПСС-эй обкомой бюро энэ мүрысөөнэй [дүн] гаргажа, илагшадта шан олгохо байна.

Байгша ондо кукурузын үндэр баян ургаса аба[хын] түлөө социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэ[рүүл]хэ тушаа КПСС-эй райкомууд, аймгүйсэдкомууд [ха]лагдаа. Мүн республикын кукурузашадай мүры[сөөн]эй гурим, тэрээндэ илагшадые урмашуулха хэм[жээн]эй тухай звено бүхэндэ хүргэгдэхэ ёһотой. Гадна [звено]ан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэнь, [тэр]дэ бодото туһаламжа хүргэхэ шухала болоно.

[Н.] С. Хрущев Кубын залуушуулай делегацитай уулзаба

[Делег]ациин президент [...] Иглесиас (делегацине [тол]гойлэгшэ), Клаудио Ра[фаэ]льсон Гутьерес, Андрес [...]с, Эдди Эрнандес, [...]н Макдональд гэгшэд [...]идэһэн восстанида ха[бадалсаһан] Кубын залуушуу[лай а]ссоциациин делегацитай [СССР-]эй Министрнүүдэй Со[ведэй] Түрүүлэгшэ Н. С. Хру[щев ма]йн 4-дэ уулзаа.

[Н.] С. Хрущев, делегациин [...] үнэн зүрхэнһөө хөө[рэлд]эн байна. Н. С. Хрущев [...] баатарлиг залуушуул[д]а үнэн зүрхэнэй амаршалга хүргөөд, Кубын эрхэ сүлөө[тэ]гэй, бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэлдээ, ажал худэл[мэ]рид[ээ] эрхим амжалта туй[ла]хыень хүсэбэ.

ВЛКСМ-эй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь С. П. Павлов, СССР-эй залуушуулай организацинуудай комитедэй түрүүлэгшэ П. Н. Решетов, «Комсомольская правда» газетын главна редактор Ю. П. Воронов болон бусад хөөрэлдөөндэ байлсаа.

[С]овет журналистнуудай делегаци США мордобо

[МО]СКВА, майн 4. (ТАСС). [...]н редакторнуудай Амс[рикын] общественын делегаци[...] манайда ерэхэ боло[...]нь дашарамдуулан со[ветск]ой журналистнуудай делега[ци ...]нөөдэр США ниидэн [...] СССР-эй журналист[ну]д союзай правлениин секретарь Б. С. Бурков (делегацине толгойлно), «Правда», «Известия» газетэнүүдэй, ТАСС-эй, «Красная Звезда» газетэнүүдэй, «Советская печать», «Коммунист», «За рубежом» гэжэ журналнуудай түлөөлэгшэд делегацинуудай тоодо оролсоно.

Хабарай тарилгын халуун хүдэлмэриин үедэ Түнхэнэй Саяанай совхозой механизаторнууд бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана. Тиигэжэ тэдэнэр абаһан социалистическэ уялгаяа дүүргэжэ, хэлэһэн үгэдөө хүрэхын хойноһоо тэмсэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Совхозой II-дохи отделениин эрхим тракторист Б. Ц. Дамнянов ажал дээрэ.

Н. ДАМБАЕВАЙ фото.

Хүлеэһэн „айлшанаа“ хүндэтэйгөөр угтаба

Үргэн уужам Бурят оронноймнай урдуурхи аймагуудта хабарай тарилгын эхилхэдэ хойто захын, Баргажан, Курумкан нютагуудай таряашад, механизаторнууд атаархажа, урин дулаан болохые хүлеэжэ ядажа байгша һэн.

Теэд эндэ үнинэй хүлеэгдэһэн хабараймнай тарилга одоошье эхилжэ, халуун хүдэлмэриин хаһа оробо. Аймаг соогоо эгээн түрүүлэн Курумканай хониной совхозойхид хабарайнгаа тарилгада эмхитэй һайнаар бэлдээд, эмхитэйгээр эхилээ. Совхозой 1-дэхи отделениин тракторна-таряан ажалай бригадынхид (бригадирнь нүхэр Будаев) тарилгада ороһон үдэрһөө хойшо ажал хүдэлмэреэ урагшатай һайнаар ябуулна. Эндэ 8 агрегат үнгэрһэн табан үдэрэй туршада 500 гаран гектарта хара таряа, шэниисэ нарин зуруудтайгаар хаяад байна.

— Манай совхозойхид байгша оной хабарай тарилгада урда урдынхиһаашье оролдосотойгоор бэлдээ гээшэ. Энэншье ойлгосотой. КПСС-эй ЦК-гэй январиин Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, газар таряалангаа зүбөөр ашаглан хэрэглэжэ, гектар бүриһөө шадаал һаа ашаг олзо ехээр абаха зорилготойбди. Тиимэһээ үнэтэй һайн, ургаса ехээр үгэдэг, илангаяа шэниисэ, ячмень, мүн кукуруза горьтойгоор тарижа, зелёнко, овёс гэхэ мэтые хорооходмнай,—гэжэ бригадир Попони Будаевич хөөрэнэ.

Совхозойхид хамта 21 мянган гектар ороохото, тэжээлэй ургамалнуудай 15 мянган гектартань шэниисэ, ячмень тариха юм.

О. Раднаев,
манай корр.

1961 ОНДО АБАҺАН
УЯЛГАНУУДАА ЗААТАГҮЙ ДҮҮРГЭХЭ

Жэлэй 4 һара үнгэрбэ. Хэн ямараар уялгануудаа дүүргэнэб? Уялгануудаа һайнаар бэелүүлхын түлөө үшөө юу хэхэ хэрэгтэйб?

Адуу малайнгаа тоо толгой олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ, гүрэндөө ороохо таряа, мяха, һү, ноохо, үндэгэ урда урдынхиһаа ехээр худалдаха талаар хүдөөгэй ажалшан бүхэн колхоз, совхоз, аймаг бүхэн Эхэ оронойнгоо үмэнэ тодорхой социалистическэ уялгануудые жэлэй эхиндэ абаһан байна. Сибириин хүдөө ажахын түрүүшүүлэй Новосибирскдэ болоһон зүблөөн дээрэ, КПСС-эй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр Н. С. Хрущевой үмэнэ эдэ уялганууд элишэлэгдэһэн байгаа.

Энэ жэлэй 4 һарын үнгэрөөд байхада эдэ уялгануудай хэр зэргээр дүүргэгдэжэ байһые хаа хаанагүй шалгажа үзэхэ, түрүүшүүлые жэшээ болгон харуулха, уялга абахадаа бэрхэ аад, тэрэнээ бэелүүлхэ болоходоо ахир хүнүүдые, колхоз, совхозуудай тиимэ хүтэлбэрилэгшэдые олон зоной урда элишэлжэ үгэхэ гээшэ партийна организацинуудай, агитаторнуудай, хүдөө бэшэгшэдэй нангин хэрэг мүн. Москвагай областиин Серпуховско районой түрүүшүүлэй жэшээгээр мүрысөөндэ түрүүлэгшэд гээгдэжэ ябагшадта туһалха ушартай. «Уялга абаал һаа—дүүргэ» гэһэн эрилтые нэгэшье үдэр мартажа болохогүй. Бии байгаа арга боломжонуудаа гүйсэд хэрэглэжэ, абаһан уялгануудаа бэелүүлхын тула бүгэдөөрөө оролдое.

ОРООҺО ТАРЯАН

Шэниисэ, ячмень, гэршүүхэ гэхэ мэтэ үнэтэ ургамалнуудые нёдондонойхиһоо ехээр тарижа, Эхэ орондоо 5 миллион пүүд ороохо худалдаха уялга абтанхай. Энээнээ бэелүүлхын тула гектар бүриһөө адагынь 11 центнер шэниисэ хуряаха хэрэгтэй. Ороохо таряанай үндэр баян ургаса абаха гэбэл, тэрэнээ саг соонь, һайн шанартайгаар эрхим сортын үрэһөөр тариха, буртаг үбһэнтэй тэмсэхэ шухала. Хабарай тарилгын хүдэлмэри гол түлэб эмхитэйгээр ябуулагдана. Республика соогоо эгээн ехэ—126 мянган центнер таряа гүрэндөө худалдаха уялгатай Мухаршэбэрэй колхоз, совхозууд майн 1-нэй байдалаар 22 мянган гектар шэниисэ тариба. Илангаяа «Знамя Ленина» колхоз, Суулгын совхоз хабарайнгаа тарилга урагшатайгаар ябуулна.

Гүрэндөө 115 мянган центнер таряа худалдаха уялгатай Бичурын аймагай ажахынууд тарилгаяа мүн лэ эмхитэйгээр үнгэргэжэ байнхай. Һүүлэй мэдээгээр эндэ 24300 гектар шэниисэ таригданхай. Бичурын совхозой ажахын тоосоондо ороһон тракторно-таряан ажалай бригаданууд бүхы хүдэлмэреэ бодомжотойгоор ударидажа, хээрын хүдэлмэриие шадаал һаа оньһожоруулжа, үсөөн хүнүүдые хабаадуулха гэжэ оролдоно. Тарилгаяа гол түлэб нарин зуруудтайгаар хэнэ.

Хориин аймагай совхозуудта үрэһэ хүрэнгэеэ сеялкэнүүдтэ оньһон аргаар эюулхэ, сеялкэшэдэй тоо үсөөрүүлхэ талаар ехэ юумэ хэгдээ. Эндэ автомашинанууд дээрэ комбайнын бункертэл адли түхеэрэлгэнүүд тодхогдоод, хэдэхэн минутын туршада сеялкэнүүдтэ үрэһэ хэгдэнэ. Тиигэжэ сеялкэнүүдэй һаатаха ушар усадхагдажа, үрэһэ зөөлгэдэ тусхай хүнүүд ябахаяа болёо.

Майн 3-най байдалаар республикын колхоз, совхозууд 110 мянган гектар шэниисэ таряа гэхэ гү, али нёдондоной энэ үеынхиһөө дүшөөд процент ехэ таригданхай. Зорилго юуб гэхэдэ эдэ үдэрнүүдтэ эртынгээ тарилга дүүргээд, ячмень, гэршүүхэ болон бусад ургамалнуудаа тарижа эхилхэ хэрэгтэй.

КУКУРУЗА, САХАРАЙ СВЁКЛО

Энэ жэлдэ тэжээлэй үнэтэ ургамал кукуруза 60 мянган гектарта таригдаха болоно. Кукурузын ногоон набша намаа ехээр ургуулжа абаха талаар республикын кукурузашадай дунда социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Энэ мүрысөөндэ Кяхтын аймагай кукурузашад түрүү зэргэдэ ябаһаар. Гектар бүриһөө мянган центнерһээ бага бэшэ ургаса абаха гэһэн тэндэхи кукурузашад Базар Галданов, Николай Дампилов, Николай Батуев, Радна Гонсорунов болон бусад поли дээрээ наг шэбхэ ехээр гаргажа, газараа уһалжа, тарилгаяа хүсэд бэлэдхэлтэйгээр угтажа байна.

Алдарта кукурузашан Базар Бадмацыренович Галдановай звено энэ жэлдэ поли дээрээ 2500 тонно шэбхэ нэмэжэ гаргаад байна. Шэнээр үтэгжүүлһэн газартаа эдэнэр гектарай 30—40 тонно хуушан шэбхэ гарганхай.

Кяхтынхидай жэшээгээр мүн Сэлэнгын, Бичурын, Мухаршэбэрэй, Хориин, Түнхэнэй болон бусад аймагуудай кукурузашад газараа үтэгжүүлхэ, уһалха талаар ехэ юумэ хэжэ байна. Сэлэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ, «Эрдэм» колхозууд Сэлэнгэ, Сүхэ голой эрьеэр шэнэ газар хахалжа, тэрэнээ хуушан шэбхээр үтэгжүүлжэ, насосоор уһа бүлэжэ, газараа уһална. Сэлэнгын совхозой кукурузашад баһал эршэмтэйгээр ажаллажа, хэзээ хэзээнэйхиһээ ехэ шэбхэ полидоо гаргажа, газараа уһалжа, тарилгаяа квадратно-гнездовой аргаар хэхэ гэжэ һайса бэлдэнэ.

Тиигэбэшье юрэнхы дээрээ наг шэбхэ үшөөл бага зөөгдөөд байна. Майн 1-нэй байдалаар республикын колхозуудта кукурузын гектар бүридэ миил арбаад тонно шэбхэ гаргагданхай. Кукуруза тариха газарые уһалха талаар арга боломжонууд хүсэдөөр хэрэглэгдэнэгүй.

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

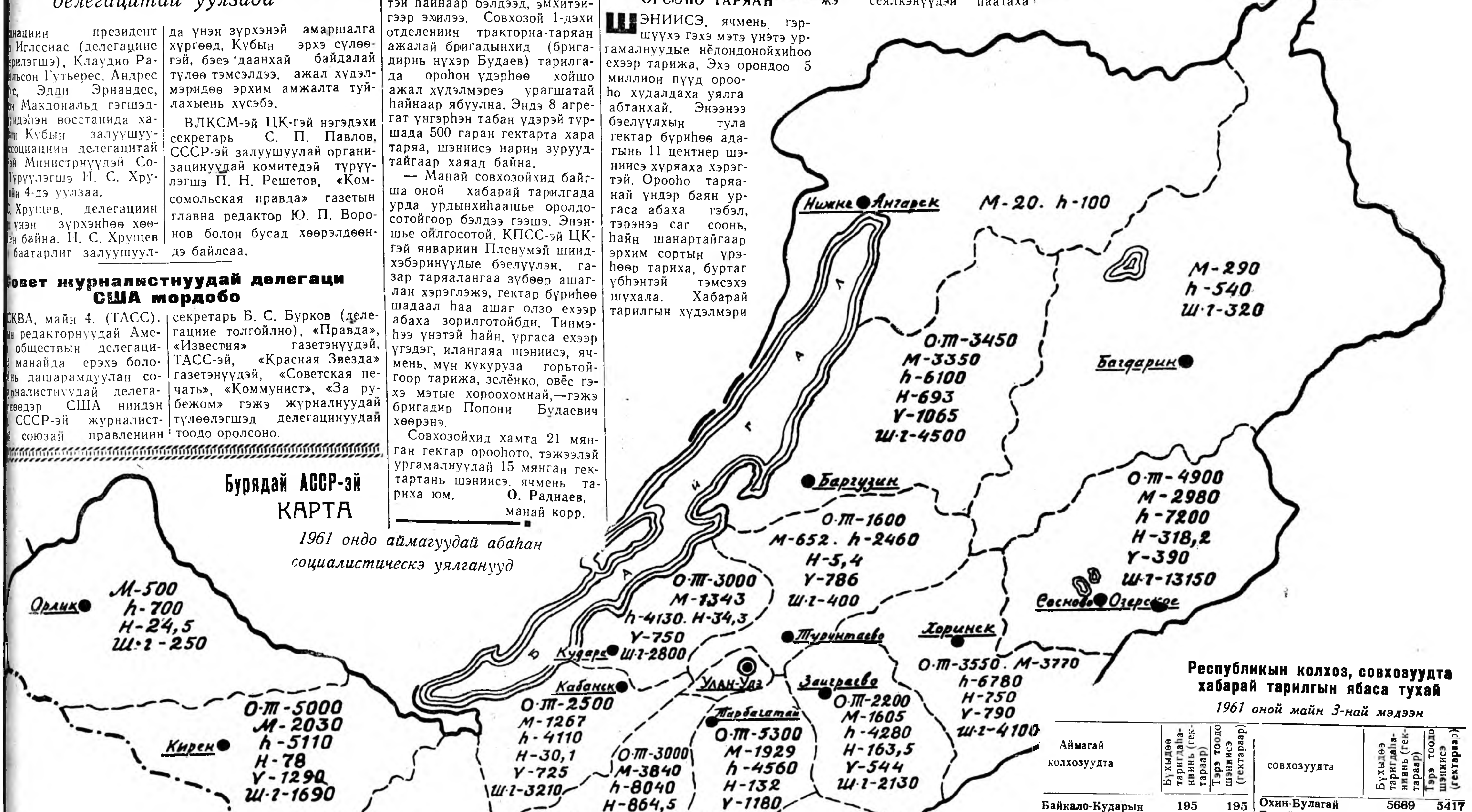

Республикын колхоз, совхозуудта хабарай тарилгын ябаса тухай

1961 оной майн 3-най мэдээн

Аймагай колхозуудта	Бүхыдөө таригдаһаниинь (гектараар)	Тэрэ тоодо шэниисэ (гектараар)	совхозуудта	Бүхыдөө таригдаһаниинь (гектараар)	Тэрэ тоодо шэниисэ (гектараар)
Байкало-Кударын	195	195	Охин-Булагай	5669	5417
Баргажанай	1619	323	Борьёогой	4138	2442
Бичурын	12961	12074	«Октябрьский»	2990	2169
Зэдын	7603	6140	Ярууныи	1105	—
Ярууныи	1955	970	Сосновско	200	100
Заиграйн	2698	1182	Онохойн	2024	—
Закаменай	2869	2480	Байгалай	2148	1618
Кабанскын	80	—	Кабанскын	3125	2385
Кяхтын	4572	4412	Кударын	1400	1320
Мухаршэбэрэй	15663	14991	Кяхтын	270	270
Прибайкалиин	2666	2553	Погранична	1539	1500
Сэлэнгын	11550	7330	Суулгын	4545	3493
Тарбагатайн	17551	16297	«Эрдэм»	1707	1697
Түнхэнэй	3602	3443	Сэлэнгын	2160	335
СОВХОЗУУДТА:			Саянай	749	65
			Анаагай	5624	2156
Оймурай	1920	1859	Хэжэнгын	1500	—
Шэргинскэ	1615	1615	Хориин	3661	1653
Баргажанай	244	166	Чесанын	1300	150
Курумканай	1692	675	Республикын туршалгын-жэшээтэ ажахы	1900	750
Бичурын	5676	5100			

1961 ОНДО АБАҺАН
УЯЛГАНУУДАА ЗААТАГҮЙ ДҮҮРГЭХЭ

(Үргэлжэлэлынь. Эхиниинь 1-хи нюурта)

Кукурузын газар үтэгжүүлхэ, уһалха хүдэлмэри Баргажанай, Зэдын, Прибайкалиин, Байкало-Кударын аймагуудта хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Жэшээнь, Баргажанай совхоз кукурузын полидо шэбхэ гаргаха түсэбөө һаял хахаллажа байна.

САХАРАЙ свёкло ургуулжа, гүрэндөө тушааха талаар Бичурын, Мухаршэбэрэй колхоз, совхозууд харюусалгатай уялгануудые абанхай. Тиигээшье һаа, зарим нэгэн түрүү хүнүүдһээ бэшэниинь газараа үтэгжүүлхэ, уһалха хүдэлмэрине аали нобшоор ябуулна. Бичурын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой свёклошон С. Д. Куприяновай звено энэ жэлдэ гектар бүриһөө 200 центнер ургаса абахабди гэжэ ехэ уялга абажархёод, тэрэнээ хүсэлдүүлхын түлөө юушье хэнэгүй. Һүүлэй мэдээгээр энэ звено поли дээрээ оройдоо 32 тонно шэбхэ гаргаа гэхэ гү, али энэнь гектарай миил хахад тонно хүртэнэ бшуу. Колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Митыпов свёклын баян ургаса абаха гэһэн түрүүшүүлдээ туһалжа, тарилга эхилтэр яаралтай хэмжээ абаха бэзэ гэжэ найдагдана.

Республикын бусад аймагуудта сахарай свёкло малда эдюулхын тула тарихаар хараалагданхай. Зүгөөр тэндэ тусхай звенонуудые эмхидхэжэ, газараа шэлэн оложо, үтэгжүүлжэ, уһалжа байһан ушар тон хомор байна. Тиимэһээ энэ жэлдэ урда жэлнүүдтэ адли сахарай свёкло ёһын тэдыдэ таряад лэ, тэрэнээ хосороохо аюул гаража болохоор байна.

Партийна организацинууд энэ асуудалда шухала анхаралаа хандуулжа, сахарай свёкло ургуулха звенонуудые хаа хаанагүй эмхидхэжэ, уһалагдадаг һайн газар даалгажа, хүдэлмэридэнь али болохоор туһалха уялгатай.

МЯХАН

РЕСПУБЛИКЫМНАЙ колхоз, совхозууд энэ жэлдэ нёдондонойхиһоо 15,9 процент ехэ мяха гүрэндөө худалдаха гэхэ гү, али тэрэнээ 43,1 мянган тонно хүргэхэ уялгатай. Тиихэ зуураа малайнгаа тоо толгой нилээд олошоруулха байна.

Энэ харюусалгатай уялга хэр дүүргэгдэжэ байнаб? Үнгэрһэн дүрбэн һарын дүн гаргаад байхада республикамнай гүрэндэ мяха худалдаха уялгаяа дүүргэжэ шадаагүй. Гүрэндэ мяха худалдаха хахад жэлэй түсэб миил 12 процент дүүргэгдөө гэхэ гү, али 538,4 тонно мяхан тушаагдаа.

Байкало-Кударын, Закаменай, Түнхэнэй, Баунтын аймагуудай мяха худалдаха уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэбэшье Ахын, Сэлэнгын, Советскэ, Мухаршэбэрэй болон бусад аймагууд гэдэргэ татана.

Мухаршэбэрэй аймагай олонхи колхоз, совхозууд абаһан уялгаяа мууса дүүргэнэ. Суулгын совхоз, Сталинай нэрэмжэтэ колхозһоо бэшэ ажахынууд мяха худалдаха уялгаяа холо дүүргээгүй байшоо. Эндэхи Ленинэй нэрэмжэтэ колхозойхид жэлэй эхиндэ ехэ уялга абаһан аад, тэрэнээ бэелүүлхэ тушаа бираттай юумэ хээгүй байһаар. Аймагай олонхи колхоз, совхозууд гахай олоор үсхэбэрилжэ, жэлэй эхиндэ гахайн мяха гүрэндөө ехэ худалдаха аргатай байгаад, тэрэнээ хүсэд хэрэглэнэгүй.

ТУГАЛ, бурууннуудые түргэнөөр түлжүүлжэ, жэлтэйдэнь 3 центнертэ хүргэхэ гэһэн мүрысөөн республикын колхоз, совхозуудаар дэлгэрэнхэй. Республикын эрхим тугалшад гэжэ суурхаһан П. А. Бронникова, З. Ф. Литвинцева, У. Ф. Матвеева болон бусад жэшээтэ һайнаар ажаллажа, тугалнуудайнгаа шэгнүүрые үдэртэ килограмм хүрэтэр нэмээнэ. Мүн тугал, хурьгадые дутуугаар заһаха арга хаа хаанагүй хэрэглэгдэжэ байна.

Хэжэнгын совхозой ажахын тоосоондо ороһон хониншодой бригаданууд эрэ хурьгадаа дутуугаар заһаад, тэдэнээ намар болотор өөһэдөө түлжүүлээд, 35—40 килограммтай болгоод гүрэндэ сэхэ тушааха зорилготойгоор ажаллажа байна.

Тиибэ яабашье республикын колхоз, совхозууд гүрэндэ мяха худалдаха хахад жэлэйнгээ уялга амжалтатайгаар дүүргэхын тула ажахынгаа доторой арга боломжонуудые хүсэдөөр хэрэглэхэ, түрүүшүүлһээ жэшээ абаха, гүрэндэ худалдаха малай харууһалга, эдеэлүүлгые эрид һайжаруулха ушартай.

ҺҮН

КОЛХОЗ, совхозууднай 1961 ондо гүрэндөө 90,1 мянган тонно һү худалдаха гэһэн уялга абаад, тэрэнээ хангалтагүйгөөр бэелүүлжэ байна. Гүрэндэ һү худалдаха дүрбэн һарын түсэб дүүргэгдээгүй байшоо. Һү ехээр худалдаха уялгатай Кяхтын, Мухаршэбэрэй, Яруунын, Баргажанай, Байкало-Кударын аймагуудай ажахынууд нилээд ехэ гээгдэлдэ ороо. Эдэ аймагууд гүрэндөө нёдондоной энэ үеынхиһээ бага һү тушаагаад байна. Ахын аймагай колхозууд һү худалдаха түсэбөө миил гушаад процент дүүргээ. Баргажанай, Байкало-Кударын аймагуудай колхозууд, совхозууд гүрэндөө һү худалдаха дүрбэн һарынгаа уялгын арайхан лэ хахадынь хүсэлдүүлээ.

Һү һаалгаар, тэрэниие гүрэндэ худалдалгаар яахадаа нимэ бирагүй байдал ушарааб гэжэ гээгдэлдэ ороһон ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ хандахада, тэдэнэр элдэб эсын шалтаг урдаа баридаг болошонхой. Үнеэн олон тугаллаад, тугалнуудта һүн ехээр үгтэнэ, үбһэ тэжээл хомор болоо, үнеэднай үсөөн тугаллаа, таряа талханай зүйл байхагүй гэхэ мэтэ олон юумэ тоолодог.

Бодото байдал дээрэ шалгаад үзэхэдэ һаалиин фермын хүдэлмэри мууса эмхидхэгдэнэ, һаалишадай ажал үдэр бүри шалгагданагүй, фермэ дээрэ тэжээл буйлуулжа үнеэдтэ үгэхэ хүдэлмэри олон газарта хэгдэнэгүй. Сэлэнгын аймагай «Улаан Оронго» колхоздо таряа талханай зүйл үнеэдтэ хуурайгаар үгэхэ ябадал үзэгдөө. Мухаршэбэрэй олонхи колхозуудта үнеэдынь шабар шабха дээрэ хэбтэнэ, тэжээлынь хүсэд буйлуулагдангүйгөөр үгтэнэ. Үнеэдэй дэлэнгые бүлеэн уһаар угааха, нидхэрхэ юрын эрилтэ олон газарта бэелүүлэгдэнэгүй. Фермэ дээрэ зоотехническэ тоо бүридхэлэй хангалтагүйгөөр табигдаһан дээрэһээ үнеэдые сагһаань урид шэргэхэ ябадал үзэгдэнэ.

Хэрбээ колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, тэндэхи партийна организацинуудай элэ дутагдалнуудые усадхаха тушаа яаралтай хэмжээ абаагүй юм һаа, гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэй, мүн жэлэй түсэб, уялгануудые дүүргэхэнь бэрхэтэй болохо байна. Тиимэһээ үдэр саг гээнгүй һаалиин фермэнүүдэй хүдэлмэрие һайжаруулха, гүрэндэ һү худалдаха график, уялгануудые эрхэ бэшэ дүүргэхэ тушаа шанга эрилтэ табиха саг ерээ.

ҮНДЭГЭН

ГҮРЭНДЭ үндэгэ худалдаха хахад жэлэй түсэб урагшатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна. Үнгэрһэн дүрбэн һарын туршада нёдондонойхиһоо 1,5 дахин шахуу олон үндэгэн бэлэдхэлэй пунктнуудта тушаагдаа. Республикын колхоз, совхозуудай шубуушад улам оролдосотойгоор ажаллажа, гүрэндөө 18,1 миллион үндэгэ худалдаха гэһэн социалистическэ уялгаяа үлүүлэн дүүргэхэ аргатай.

Ажалдаашье, һуралсалдаашье адли тэгшэ

Алцагай найман жэлэй һургуулиин һурагшад һуралсалай шэнэ программа бэелүүлэн багшанарайнгаа хүтэлбэри доро нилээдгүй ажал хүдэлмэри хэжэ байнхай. Эндэхи һурагшад мүнөө мастерской соогоо модоор элдэб янзын мебельнүүдые стол, стулнуудые дархалдаг юм. Жэшээнь, 8-дахи классай һурагша Сандак Осоров гансаараа буфет хэжэ дүүргэбэ.

1958 ондо өөһэдынгөө хүсөөр һаруул һайхан үта кухни бариһан юм. Мүнөө баһа гараж барихаяа модо сабшажа зөөгөөд байна. Тус һургуулиин һурагшад модоор юумэ хэхэһээ гадна, ургамалнуудые тарихаар шиидэнхэй. Энэ жэлдэ тэдэнэр 5 га кукуруза, 2 га сахарай свекло, мүн бусадшье ургамалнуудые ургуулха уялга абанхай. Кукуруза тариха талмайдаа га бүриин 30 тонно шэбхэ гаргаһхай. Эдэнэр табан бүлэг боложо таһаранхай. Нэгэ бүлэгынь неделидээ нэгэ дахин урогойнгоо һүүлээр ошожо ажаллахаар хараална. Мүн ажалайнгаа хажуугаар номоо һайнаар үзэжэ, булта удаадахи класстаа гараха гэһэн зорилго урдаа табинхай.

Б. Жигжитов.

Зэдэ.

СОВЕТ АРМЕНИИН 40 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

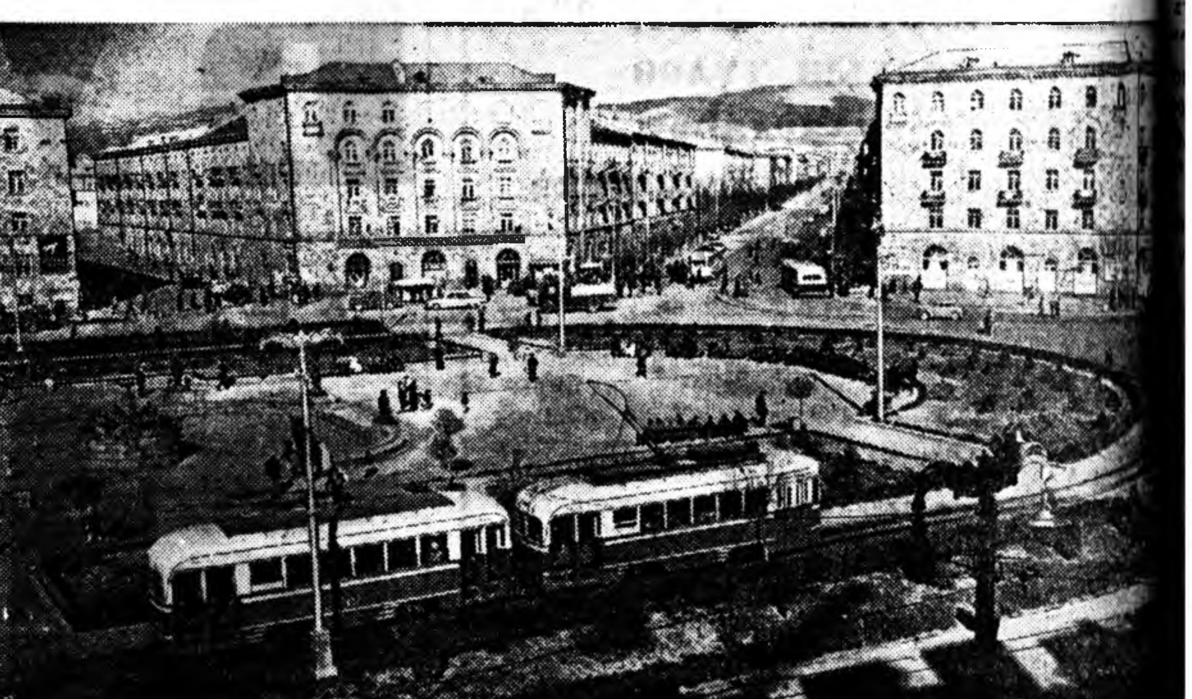

ЕРЕВАН. Спандарянай нэрэмжэтэ талмай дээрэхи байрын шэнэ гэрнүүд.

ТАСС-эй фотохрони

Һалбаран бадаржа байһан арадай ехэ һайнд

Ш. М. АРУШАНЯН— Армениин ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ

Республика дотороо совет засагай тогтоһонһоо хойшо, Армениин Коммунистическэ партиин байгуулагдаһанһаа хойшо 40 жэлэй ойн гайхамшагта үдэрые Армениин арад майн 6-да ехэ баяр баясхалантайгаар тэмдэглэжэ байна.

Восстани үүсхэһэн хүдэлмэришэд, таряашад хариин гүрэнэй капиталай хүлһэншэдые—арадта харша, жэгшэгүүритэ муухай дашнагуудые 1920 оной ноябриин 29-дэ унагаагаад, орон дотороо совет засаг тогтооһон юм. Ехээр тулижа зобоһон армян арад үни удаан саг соо шангаар тэмсэһэнэйнгээ ашаар политическэ эрхэ сүлөөтэй боложо, национальна талаараа хүгжэхэ аргатай болоһон байгаа. Араднай өөрынгөө хуби заяанай эзэн болоо һэн.

Армениин хүбүүд, басагад эрхэ сүлөөгэйнгөө, бэеэ даанхай байдалай түлөө олон зуун жэлэй турша соо баатарлигаар тэмсэһэн байна.

Агуухэ хүршэ болохо Росситай хуби заяагаа нэгэдхэбэл Эхэ оромнай зол жаргалтай амгалан тэнюун оршохо аргатай байха һэн гэжэ манай арадай эрхим түлөөлэгшэд үни урда сагһаа хойшо бодомжолдог байһан юм. 1828 ондо Росситай Зүүн Армениин нэгэдэһэн ушар угаа ехэ түүхэтэ удхашанартай байгаа. Армениин ажалша арад ород арадтай хуби заяагаа нэгэдүүлжэ, үндэһөөрөө үгы хэгдэхэ аюулһаа гараа һэн.

Агуухэ Октябриин социалистическэ революциин илан мандаһанай һүүлээр арадай дайсад Армениие совет Россиһоо саг зуура һалгаажа шадаһан юм. Дашнагууд 1918 оной май һарада «национальна» правительство байгуулһан юм гэбэшье орон доторнай Америкын, Англиин, Франциин империалистнууд зонхилжо байгаа бэлэй. Арадай байдал угаа хүшэр хүндэ, аюултай байһан юм. Оромнай хүшэр хүндэ байдалда ороод байгаа.

Коммунистическэ парти хүдэлмэришэн таряашанай революционно хүдэлөөе толгойлжо, тэдэниие эрид шууд тэмсэлдэ бодхоогоо һэн. Армян арад агуухэ Октябриин сүлөөрэлгын туг доро жагсаад, ород арадай, мүн Россин бусадшье арадуудай туһаламжаар тэмсэхэдээ Арменидэ совет засаг тогтооһон байгаа. Ажалшадай агуухэ вождь, армян арадай хани нүхэр В. И. Ленин залуу республикын байгуулагдаһандань үнэн зүрхэнһөө амаршалһан юм.

Армян арад зол жаргалай, национальна һалбаран бадаралгын, хүгжэлтын шэнэ замда гараа бэлэй.

Армени 40 жэлэй турша соо танигдахаяа болитороо хубилаа. Энэ гүрэн индустриально-колхозно хүгжэнти социалистическэ республика болоһон байна. Республикада ашагта малтамалнууд ехэ элбэг. Республикамнай мүнөө үедэ орондоо зэд, молибден, алюмини, мүн үнэтэ бусад металлнуудые үгэнэ.

Мүнөө үеын техникээр хангагдаһан химическэ промышленностиин хэдэн шэнэ предприяти эртэ урданай Армениин газар дээрэ байгуулагдаа, тэдэ предприятинууд синтетическэ каучук, пластмасс, автомобильна шинанүүдые, минеральна үтэгжүүлгэнүүдые, мүн бусадшье олон зүйлэй продукт болон хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргана.

Электротехническэ промышленность республикын экономикодо гол һууринуудай нэгые эзэлнэ. Промышленностиин энэ һалбариин 20 шахуу предприяти городууд болон районуудта ажаллана. Тэдэ предприятинуудта бүтээн гаргагдаһан продукт манай орондо, мүн хари гүрэнүүдтэшье ехээр хэрэглэгдэдэг юм. В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ «Армэлектрозавод» хариин дүшэ шахуу гүрэнүүдтэ электрическэ элдэб машинануудые эльгээнэ.

Машина, станок, прибор бүтээлгын, хүнгэн, эдеэ хоолой промышленностиин предприятинууд ехээр олошоржо байна.

Республикын промышленность 1913 онойхидо орходоо 1960 ондо 70 дахин шахуу ехэ продукци бүтээн гаргаба.

Совет Арменидэ байгаалиин барилгын материалнууд хэмжээлэшэгүй элбэг юм. Республикын газар дайдада туф, мрамор, гранит, базальт, пемза гэхэ мэтэ ашагта малтамалнууд абтана. Хүсэ ехэтэй барилгын индустри һаяхан байгуулагдаа.

Совет засагай жалнүүдтэ олон тоото гидроэлектростанци баригдаһан байна. Мүнөө үедэ Армениин ССР-тэ нэгэ үдэрэй туршада абтадаг элект-
рын элшэ хүсэн 1913 оной ту
абтаһан электрын элшэ хү
1,4 дахинаар ехэ болоно.

Таряашадай ажабайдалда у
ехэхэн хубилалта болоо. Армени
жэнги, бүтээсэ ехэтэй хүдөө а
тай республика болоһон
Ажал хүдэлмэри оньһожоруула
электрын элшэ хүсэн хэрэгл
боложо хүдөө тосхонууд үнд
хубилаа. Колхоз, совхозуудай
лангай талмайнуудта олон
тракторнууд, комбайнууд, аш
машинанууд, мүн бусадшье
техникэ хэрэглэгдэнэ.

Армениин ССР хүдөө ажах
раа амжалта түйлаһанайнгаа
СССР-эй Верховно Соведэй П
диумэй 1958 оной декабриин
Указай ёһоор Ленинэй о
шагнагдаа һэн.

Совет засагай үедэ Арм
культурна революци болоһон
Республикымнай хүн зон ургэ
үзэг бэшэг мэдэхэ болонхой.
үедэ городууд болон тосхо
1215 эхин, хүсэд бэшэ дунда,
һургуулинууд хүдэлнэ. Тэдэ
гуулинуудта 300 мянган ү
һуралсана. Гадна городууд
тосхонуудта хүдэлмэришэн, ху
залуушуулай 220 һургуули б

Манай залуушуул мүнөө
гүрэнэй университедтэ,
хүдөө ажахын, зооветеринарн
литехническэ, медицинскэ, урал
ханай-театральна, мүн бус
дээдэ һургуулинуудта элдэб м
жэлдэ һуралсана.

Армениин арад наука, техн
талаар угаа ехэ амжалта т
1943 ондо, Эсэгэ ороноо хамга
агууехэ дайнай үедэ Армениин
эй наукануудай академи
лагдаа һэн. Энэ академи
научна томохон центрнүүдэй
болонхой.

Дүшэн жэлэй туршада ажа
дые медицинскэ талаар хан
тула угаа ехэ ажал хэгдэбэ
гын, һэргылэлгын, медици
научно-шэнжэлэлгын олон тоо
хи зургаанууд эмхидхэгдээ.
эмхи зургаануудта 4315 врач,
да мэргэжэлтэй 10739 медиц
хүдэлмэрилэгшэд ажаллана.
республикын олохон районууд
рортнууд, амаралтын байша
байгуулагдаа.

Армениин арад КПСС-ые, т
ленинскэ Центральна Коми
улам нягтаар тойрон жагсажа,
сүлөөтэ, зол жаргалта ажабайд
гаа 41-дэхи жэлдэ оробо.

Эдэ үдэрнүүдтэ завод, ф
нуудта, барилгануудта, колхо
хозуудта партиин XXII съездын
дэлэлдэ социалистическэ мүр
улам үргэнөөр дэлгэржэ
СССР-эй арадуудай аха дүүга
соо жагсаһан республикын ажа
Ленинэй туг доро һаруул
ерээдүй руу — коммунизм
дабшана.

**ЕРЕВАН. Арменидэ с
засаг тогтоохын түлөө тэм
дэ 1920 ондо наһа бараһан
тарнуудта хэтэ мүнхын ду
хаал болгоһон памятник
мянай нэрэмжэтэ сэсэрл
бодхоогдоһон байна. Зураг
рэ: баатарнуудта табиһан
мятник харуулагдана.**

ТАСС-эй фотохрони

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

Ниитын хэрэгтэ ашатай туһатай хүдэлмэриһөө зайсадаг, ажал хэнгүйгөөр зайгуултажа, обществодо харша ябадал гаргагшадта эсэргүүсэн шангаар тэмсэхэ тухай

Манай орон Коммунистическэ партиин хүтэлбэри доро коммунизм үргэн далайсатайгаар байгуулжа байна. Совет хүнүүд предприятинуудта, барилгануудта, колхозууд болон совхозуудта, эмхи зургаануудта эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллана, ниитын хэрэгтэ ашатай туһатай хүдэлмэри бүлэ соогоо хэнэ, хуули ёһо сахиха зуураа, социалистическэ ёһоор ажаһуулгын гурим хүндэлнэ.

Гэхэ зуура, үнэн сэхээр ажаллаха ехэ дурагүй зарим хүнүүд город, тосхонуудта үшөөл бии байһаар. Тиимэ хүнүүд зарим ушарта хүнэй нюдэ мэхэлхын тула ажалда ороод, бодото дээрээ ажалһаа гадуур олоһон олзо доходоороо ажаһуудаг, гүрэнэй, ажалшадай зөөреэр баяжадаг, үгышье һаа ажал хэхэ шадалтай аад, хаанашье хүдэлдэггүй, хорюултай олзобори хэдэг, элдэб хуули буса аргаар олзо доход олодог, хонжоо наймаа хэдэг, гуйраншалдаг, өөрынгөө машинаар ябажа олзо доход олодог, хүнүүдые хүлһэлжэ ажал хүүлдэг, дачаһаа, мүн газарай участогуудһаа олзо доход абадаг, ажал хэнгүйгөөр олоһон мүнгэ зөөреэрөө гэр баридаг, тиихэдээ хуули бусаар олоһон барилгын материалнуудые хэрэглэдэг, мүн обществодо харша бусадшье таагүй ааша гаргадаг байха юм. Колхозуудта ажаһуудаг тиимэрхүү хүнүүд колхознигуудта тогтоогдоһон хүнгэлэлтэнүүдээр һамбаашалан үнэн сэхээр ажал хэлгэһээ хулжан зайсадаг, архи нэрэдэг, ажал хэнгүйгөөр зайгуултадаг, ажалай журам эбдэдэг байна, тиигэжэ артелиин ажахыда хохидол ушаруулна.

Ажал хүдэлмэриһөө хулжан зайгуултадаг хоро хүргэдэг нимэ хүнүүд архи уудаг, һамуу һальхай ааша гаргадаг, социалистическэ ёһоор ажаһуулгын гурим хазагайруулжа, обществын тогтууригүйшэг гэшүүдтэ муугаар нүлөөлдэг байһаниинь мэдээжэ.

Ажал хэнгүйгөөр зайгуултажа, обществодо харша ябадал гаргагшадтай эрид шууд тэмсэжэ, манай обществодохи энэ жэгшүүритэй үзэгдэлые бүрин усадхаха шухала байна, тиимэһээ нимэ хүнүүдтэ тэсэхын аргагүй байдал тогтоохо, бүгэдэниитын зүгһөө шүүмжэлхэ шухала.

Обществодо харша этэгээдүүдтэй улам шангаар тэмсэдэг болохо тухай ажалшадай олон тоото һанамжануудые хараадаа абажа, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум иигэжэ тогтообо:

1. Өөрынгөө шадал соо үнэн сэхээр ажаллаха зэргэтэй гэһэн хуулита гол шухала уялгаяа дүүргэхэ дурагүй наһаяа хүсэгшэд, ажал хэжэ шадаха эрхэтэн, ажалһаа хулжан зайсадаг, газарай участогуудые, автомашинануудые, гэр байрын талмай ашаглаһанайнгаа ашаар ажал хэнгүйгөөр олзо доход олодог гү, али обществодо харша бусадшье ябадал гаргажа, ажал хэнгүйгөөр зайгуултадаг хүнүүд районно (городой) арадай сүүдэй тогтоолой ёһоор хоёрһоо табан жэл хүрэтэр болзортойгоор тусхай хараалагдаһан газарта сүлэгдэхэ зэргэтэй, тиихэдээ ажал хэнгүйгөөр олоһон тэдээнэй зөөриинь гүрэнэй мэдэлдэ абаха, сүлэгдэһэн газартань тэдээниие заатагүй ажалда хабаадуулха гэжэ тогтоохо.

Предприятинуудта, гүрэнэй, ниитын эмхи зургаануудта ажалда ороод хүдэлжэ байһан гү, али хүнэй нюдэ мэхэлхын тула колхозуудай гэшүүд болоод хүдэлмэришэдтэ, колхознигууд болон алба хаагшадта тогтоогдоһон хүнгэлэлтэнүүдээр һамбаашалдаг аад, бодото дээрээ журам эбдэжэ, элдэб хуули буса аргаар олзо бэдэрдэг, хүнгэн аргаар олоһон мүнгөөрөө ажаһуудаг гү, али обществодо харша бусадшье ябадал гаргажа, хубалза мэтээр ажаһуудаг хүнүүд районно (городой) арадай сүүдэй, тэрэшэлэн предприятинуудай, цехүүдэй, эмхи зургаануудай, организацинуудай, колхозууд болон колхозно бригадануудай ажалшадай гаргаһан шиидхэбэриин ёһоор мүн лэ харюусалгада хабаадуулагдаха болоно.

Хубалза мэтээр ажаһуудаг хүн ниитын организацинуудай гү, али гүрэнэй органуудай зүгһөө уридшалан һануулга абаад, хараалагдаһан болзор соогоо үнэн сэхэ ажалай замда гараагүй байгаа һаань, тэрээниие сүлэхэ тухай районно (городой) арадай сүүдэй тогтоол гү, али ниитын организацинуудай шиидхэбэри гаргагдаха зэргэтэй.

2. Олониитэдэ ашатай туһатай ажал хэлгэһээ хулжан зайсадаг, хүнгэн аргаар ажаһуужа, обществодо харша ябадал гаргадаг хүнүүд тушаа баталан абтаһан районно (городой) арадай сүүдэй тогтоол болюулагдахагүй байна.

Хүнүүдые сүлэхэ тухай ниитын шиидхэбэри районно (городой) ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедтэ баталагдаад, хүсэндөө орохо зэргэтэй.

3. Ажал хэнгүйгөөр зайгуултажа, обществодо харша ябадал гаргаһан хүнүүдые элирүүлхэ, энээндэ хабаатай бүхы хэрэгүүдые шалгаха ажалые милициин, прокуратурын органууд эрхилхэ байна, тиихэдээ тэдэнэр өөһэдтөө бии байһан баримтануудые, гүрэнэй, ниитын организацинуудай үүсхэлые, мүн эрхэтэдэй мэдүүлгэнүүдые хараадаа абаха зэргэтэй. Шалгалтын дүүрэһэнэй һүүлээр прокуророор баталагдаһан материалынь районно (городой) арадай сүүдтэ гү, али ажалшадай коллективэй үзэмжэдэ эльгээгдэхэ байна.

4. Ажал хэнгүйгөөр зайгуултадаг хүн тухай материалнуудые шалгаха, хаража үзэхэ үедэ тэрэ хүнэй хуулиин харюусалгада хабаадуулагдахаар тодорхойлогдоо һаа тиимэ хүнэй хэрэгынь прокуратурын органуудта эльгээгдэхэ зэргэтэй.

5. Хүнүүдые сүлэхэ тухай районно (городой) арадай сүүдэй тогтоолые, тэрэшэлэн ниитын шиидхэбэринүүдые милициин органууд бэелүүлхэ байна.

Сүлэгдэһэн газартаа ажалһаа зайсаһан хүнүүд милициин органуудай зууршалгаар районно (городой) арадай сүүдтэ үгтэжэ, салин хүлһэнэйнгөө 10 процент даруулгатайгаар заһан заларуулгын хүдэлмэридэ хабаадуулагдаха байна, хэрбээ заһан заларуулгын хүдэлмэриһөө зайсаад байгаа һаань тиимэ хүнүүдэй сүлөөнь хаһаха шиидхэбэри РСФСР-эй уголовно кодексын 28-дахи статьягай ёһоор сүүд дээрэ баталан абтаха зэргэтэй. Заһан заларуулгын ажалда ябаһан, эрхэеэ хаһагдаһан үень сүлэлгын болзорто оруулагдахагүй байна.

Сүлэлгын газарһаа гү, али сүлэлгэдэ ошохо замдаа зугадагшад РСФСР-эй уголовно кодексын 186-дахи статьягай ёһоор хэһээгдэхэ.

6. Сүлэгдэһэн хүнүүд жэшээтэ журамтайгаар, үнэн сэхээр ажаллаад, өөрынгөө заһарһаниие гэршэлэн харуулаад байгаа һаа, сүлэлгынгөө болзорой хахадһаа ехэнхиин үнгэрөөд байхадань ниитын организацинуудай зууршалгаар сүлэгдэһэн газарай районно (городой) арадай сүүдэй шиидхэбэреэр, сүлэгдэхынгөө урда тээ ажаһуужа байһан газарай районно (городой) ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй зүбшөөлөөр болзорһоо урид сүлөөлэгдэжэ болохо.

7. Тус Указай үндэһөөр зохихо хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ тухай тогтоол баталан абахыень РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведтэ даалгаха.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ОРГАНОВ.
РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь С. ОРЛОВ.

Москва, 1961 оной майн 4.

Эрхимлэжэ ябагшад

Улан-Удын трикотаж нэхэлгын фабрика социалистическэ уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэһэн байна. Жэлэй түрүүшын кварталай түсэб 111,5 процентээр дүүргэгдэжэ, 2500 хэһэг трикотажай зүйл түсэбһөө гадуур тушаагдаа. Бүтээн гаргаһан продукциин үнэ сэн нэгэ түхэригтэ оруулбал, 4 мүнгөөр доошолуулагдаа.

Трикотаж нэхэдэг цехтэ Мария Петровагай хүтэлбэрилдэг коммунистическэ ажалай бригадынхид, мүн энэ хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэлсэхын түлөө тэмсэжэ байһан Валентина Гаязова, Валентина Гармаева гэгшэдэй бригаданууд даабаряа ходо үлүүлэн дүүргэнэ, эрхим шанартай продукци нэхэн гаргана.

Зураг дээрэ: Валентина Гаязова, Валентина Гармаева ажалайнгаа дүй дүршэл халан абалсажа байна.

Л. Хайдуров.

...нүүдэй ...мэри

ҺАЙН ҺАЙХАН СЭДЬХЭЛЭЭРЭЭ...

нүүдэй байшан соо олон... Тэдэнэр үнэн э найдажа, үнэтэ заүгэжэ, нютагайнгаа сагта түлөөлэгшөөр хүнүүд—депутадуудзахаяа, тэдэнэйнгээ үдэлмэриин тоосоо а сугларһан байба.

ьегүй һунгагшадай ээгдэжэ, Кяхтын айведэй депутат, тэндэцын врач нүхэр Черэгээл түрүүн үгэ үгАжалшадай айхабтар альгаа ташалдахардан алдаһан Марийловна аймагайнгаа ябуулжа байһан хүдепутадуудай һуннгаа захяа заабазэргээр дүүргэжэ тухай тодорхойгоор үгэбэ.

эрнь һунгагшад үгэ захалаа. Марина Мигай зүрхэн нилээд хэһэн хүдэлмэридэм нэлтэ үгтэхэнь ааб оно хэбэртэй. Зүгөөр й хүдэлмэри суглаа һайшаагдажа, хэдэн таалай үгэнүүдые хэигэбэшье һунгагшад аа миил бэрхэш даа өгүй. Кяхта городтоо эй үшөө нэгэ ясли али аргаар барихые бодомгородой ажалшадые сэд хангаха тушаа тайгаар оролдохо гэһэн захяа үгэбэ.

хэн хоногой үнгэрөөд нүхэр Черняева һунйнгаа табиһан эдэ үдые дүүргэхэ арга Теэд богонихон болтиимэ ехэ захяа дүүрбэрхэтэй байшоо. Маихайловна аймагайнгаа рилхы тушаалтай хүүхибүүдэй ясли, говодокачка тушаа хөөэ, материал, мүнгэнэй раша тушаа тон нягбшэжэ үзэһэн юм. Тииошололой гараад байтэрэ асуудал гүйсэдкоседани дээрэ табигдаа ндэ городойнгоо яслиин орёод үхибүүдые байха а гэр бариха гэһэн бэри гаргагдаа бэлэй. саарһан дээрэхи бэриие бодото хэрэг ээлүүлхэ гээшэ баһал хэрэг бэшэ байгаа. е Марина Михайловүдэр һүнигүй оролдоашаар балайшье удаан үй залгалаа гэрэйнь баэхилээ һэн. Теэд барилээл хадаа гэр баригдабэшэ бшуу. Барилгын эри түргэдхэхын, хүнын түлөө депутат өө Рагозинско округой шадта хандажа, олоннь өөрөө хөөрэлдэжэ, олон хүниие барилгын эридэ элсүүлжэ шадаайна. Тиигэжэ богонилзор соо 20 үхибүүдые абаха арга бии болгогэн.

лшадай хэрэгэй түлөө аһан шадалаараа оролдодог депутадай мүн лэ тиимэрхүү ехэ һанаашалга, оролдолго гаргаһан дээрэһээ уданшьегүй городой водокачканууд эмхи гуримтайгаар хүдэлжэ эхилһэн байха.

Марина Михайловна Черняева аймагай Соведэй элүүрые

хамгаалха, гэгээрэлэй хэрэг эрхилхэ саг үргэлжын комиссиин түрүүлэгшээр тэрэ үедэ байһан юм. Тиимэ тушаалтай туладаа аймаг доторхи һургуулинуудайнгаа хүдэлмэриие байд гээд лэ шалгадаг, ниитын шалгалта эмхидхэдэг, һуралсалай хэрэг хуушанайхяараа ябуулха һэдэлгэнүүдтэй эрид шууд тэмсэдэг байба. Зарим һургуули, больница, амбулаторинуудта бии байһан дутуу дундануудыень зайсуулха талаар нилээд хүдэлмэри ябуулаа юм. Нэгэтэ Марина Михайловнагай Кяхтын интернат-һургуулиин һуралсалые болон ариг сэбэрые шалгажа байхада, олон дутагдал олдоо һэн. Тэдэнэйнь эгээл ехэнь юун байгааб гэхэдэ, ажабайдал һуралсал хоёрой хоорондохи алгасалһаа хахасажа шадаагүй заримашуул байшоо. Депутадай эмхидхэһэн шалгалтын һүүлээр тэндэхи багшанарай хамтын суглаан зарлагдаһан, тэрэнь нилээд «шууяатайгаар», шүүмжэлэл ехэтэйгээр үнгэрһэн юм. Эгээл тиихэдэ һургуулиин хүдэлмэри һайжаруулха тушаа тон тодорхой хэмжээябуулганууд олдоһон байна. Энээнэй аша үрөөр тэндэ һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эли бодо һайжараа.

Кяхта городто болоһон түрэлхидэй суглаануудта Марина Михайловнагай һуулсажа байхые харахат. Имагтал тэрэнэй үүсхэлээр городой бүхы һургуулинуудта хэшээлэй забһарта үхибүүдэй сайлаха буфедүүд бии болгогдоо. Зүгөөр тэдэниие тусхай таһалгатай, халуун эдеэ шанаха амһарта-һуулгатай болгохоһоо, хүдэлхэ хүнүүдые олохоһоо эхилээд, олиггүй олон жэжэ хүдэлмэри хэхэ шухала байгаа бшуу. Теэд Марина Михайловна түбһэн бэрхэшээлдэ эгэрдэг сүхэрдэггүй, согтой залитай совет эхэнэр һэн тэ ладаа һанаһандаа хүрэжэ шадаа.

1949 ондо Эрхүүгэй медицинскэ институт дүүргээд, удаадахи табан жэлдэ Кяхтын аймагай гүйсэдкомой элүүрые хамгаалгын таһагые даагшаар, һүүлээрнь хоёр жэлэй туршада эндэхи медицинскэ училищиин директорээр хүдэлһэн намтартай.

Марина Михайловна ниитын хэрэгэй түлөө бүхы бэлиг шадабаряа ходо зорюулжа ябадаг, хаанашье ажаллахадаа, эдэбхи үүсхэл гаргадаг юм. Тиимэ тула һаяхан институт дүүргэһэн врач-терапевт басагые нютагайнь ажалшад 1950 ондо аймагай Соведэй депутадаар һунгаһан байгаа. Үнэн сэхээр һунгагшадайнгаа захяа заабари дүүргэдэг байһанайнгаа түлөө Марина Михайловна таба дахин удаагүүр депутадаар һунгагдаһан байна.

Кяхтын аймаг соо Марина Михайловна Черняева эрхим пропагандистнуудай нэгэн дээрэ тоологдодог. Тэрэншье зүйтэй. Үнгэрөөшэ жэлдэ нүхэр Черняева медицинын, коммунистическэ хүмүүжүүлгын асуудалнуудаар ажалшадай дунда 25 лекци уншаа юм. Байгша оной түрүүшын гурба һарын туршада арба гаран лекци уншаба. Саашадаа улам һайн, удха һайнтай лекци олоор уншахын гула пропагандист М. М. Черняева ехэ бэлэдхэл хэжэ байдаг.

...Үдэшэлэн, нилээд орой болотор сонходонь гал гансаараа шахуу яларан харагдаха. Тиигэжэ Марина Михайловна хүдэлмэриин һүүлээр ниитын ажалда ехэнхи сүлөөтэй сагаа үгэдэг. Марксизм-ленинизмын сэсэн һургаал, элдэб эрдэмэй дээжэ нютагайнгаа ажалшадта даамайгаар ойлгуулхын тула оролдодог байһыень сэгнэжэ, политическэ болон шэнжэлхы эрдэм дэлгэрүүлдэг бүлгэмэй Бурядтахи отделениин правлени нүхэр М. М. Черняевае Хүндэлэлэй грамотаар шагнаа юм.

Энэ жэлэй март һарада нютагай Соведүүдэй һунгалта болоходо Марина Михайловна Кяхтын городской Соведтэ депутадаар һунгагдаа. Һунгалта үнгэрһөөр хоёр һара боложо байна. Энэ хугасаа соо городской Соведэй культурно-гэгээрэлэй саг үргэлжын комиссиин түрүүлэгшээр һунгагдаһан М. М. Черняева мүн лэ эршэмтэйгээр ажалаа эмхидхэнэ. Тус комиссиин гэшүүд түрүүшынгээ зүблөө үнгэргэжэ, тэндэ Кяхта городоо ариг сэбэр байдалтай болгохоор шиидээ һэн. Теэд тэдэнэр городойнгоо предприятинууд, эмхи зургаанууд, үйлсэ, кварталнуудые ариг сэбэрэй талаар шалгажа, дутуу дундануудые элирүүлэн, юу хэхэ тухайгаа тодорхойлоод, энэ асуудалаа городской Соведэй гүйсэдкомой заседаниин үзэмжэдэ табиһан байгаа. Тэндэ апрелиин 1-һээ 27 болотор городоо ариг сэбэр байдалтай болгохо һара соносхохо гэжэ тогтоогоо һэн. Мүнөө городой ажалшад энээниие халуунаар дэмжэжэ, айхабтар эдэбхитэйгээр энэ хэрэгтэ хабаадалсана.

—КПСС-эй ЦК-гэй январиин Пленум дээрэ ямар сэсэн шиидхэбэринүүд абтааб даа. Хүдөө ажахымнай саашадаа үзэгдөөгүй түргөөр хүгжэхэнь, ерэхэ намар партиин ээлжээтэ съезд болохонь гэжэ һанахада баһал сэдьхэлээ хүдэлгэмөөр. Юундэб гэхэдэ, манай алдарта партиин Пленумүүд, съезднүүд арадай ажабайдалда хэлэшэгүй ехэ золтой ушарал, баяр баясхалан асардаг байһыень хэды дахин харанабибди?! — гэжэ Марина Михайловна омогорхон хөөрэнэ.

Ц. Батуев.

...АРАЛТАДА ГАРАБАШЬЕ, ...ЖАЛҺАА ГЭЭГДЭНЭГҮЙ

...энгын совхозой 5-дахи ...н хонишодой томодхог... 1-дэхи бригада харьяжэнгын эхи амалһан э нютагта һүүрижалтай. ...н мянга гаран һүрэг ...үлэрэгтэ, Юугтэ, Хүсөө...гай Нуга гэхэ мэтэ бэл..., сабшалан һайнтай ню...аар байрладаг. Тиибэ...лынь ган гасуурта дай...жа, зарим жэлдэ үбһэ ...ээр дуталдадаг байгаа. ...гэхэдэ, сабшалан, бэл...дээ эзэн ёһоор ханда..., поли, сабшалангаа сэ...эг, саг соонь һайса ...ггүй хадань иимэ бай...шардаг байһан.

...ПСС-эй ЦК-гэй январиин ...мэй шиидхэбэри бодо...ээлүүлэн, бригадын хү...ришэд ниитынгээ малда ... хүрэхэ тэжээл бэлдэ...эн зорилго табяад, орол...эхилэнхэй.

...гада 1200-гаад га саб...тай. Гэбэшье жэл бүри ...ай 6—7 центнер үбһэ ...аг һаа, мүнөө жэлдэ 10 ...рһээ бага бэшые ур...а абаха зорилготой.

...барай урин дулаан үдэр...ээ эхилэмсээр бригадын ...луговодууд тус тустаа ...00 гектарай сабшалан ... абаад, уһалжа эхилбэ. ...энь, 70-яа шахажа яба... Б. Батуев С. Жигжитов ...үбгэд Юугтэ гэжэ газар...эн үдэрэй туршада 50—... газар уһалба. Хэжэнгын ... Хүлэрэгтэ гэжэ нютагта 250 га сабшалан гансааран даажа абаһан Б. Бадмаев нүхэд үбгэдһөө гээгдэнгүй, баһал шармайн оролдожо эхилбэ.

— Энэ Дашын буусаһаа урдань һайхан үбһэтэй арбаад һүри абтадаг гээшэ һэн. Һүүлэй хэдэн жэлнүүдтэ эндэһээ мүртэй ургаса абтанагүй. Яахадааб гэхэдэ, сабшаланда хэншье һанаагаа табинагүй ха юм. Харин ажахын тоосоондо орохо, газараа эзэтэй болгохо гээшэнь ямар юм. Минии муу ухаандаа бодоходо, газараа эзэтэй болгохо гээшэ болохотойл юумэ гээшэ ха. Теэдшье хүн бүхэн даажа байһан малаа тураахые, үхүүлхые хэн һайхашаахаб даа. Оролдохол байха, шадахыса. Хэзээ тэрэ ажахын тоосоондо орохо зон бибди, хөөрэлдэһөөр үнинэй агша. Наһатай болоһон маанад, үбгэдые, жэл бүри сабшалан уһалалгада туухадань хүшэхүрэгдэнэгүй. Шадал шандааһамнайшье барагдаа бэзэ,—гэжэ Бадмаев үбгэн һанажа, сэдьхэжэ ябаһан юумээ хөөрөө һэн.

Тиигэжэ һаяшаг эмхидхэгдэһэн совхозой захын бригадын амаралтада гараһан арбаад үбгэд ажабайдалһаа гээгдэхэгүйн тула ниитын ажалда шадаха зэргээрээ хабаадажа, КПСС-эй ээлжээтэ XXII съездын хүндэлэлдэ хубитаяа оруулалсана.

Б. Жамбалов,
манай корр.

Механизатор Ковалевскиин түхеэрэлгэ туршагдаба

Сэлэнгын совхозой механизатор М. Ковалевский кукуруза таридаг сеялкэдэ хэмжүүрэй шабагүйгөөр квадрадуудые гаргаха түхеэрэлгэ тодхобо, тэрэнь туршагдажа, һайшаагдаа.

Республикын элитэ комбайнер Михаил Ковалевский совхозойнгоо механик Дашидоржо Гунзыновай туһаламжатайгаар кукуруза таридаг «СКГК-6в» сеялкэдэ хэмжүүрэй шаба хэрэглэнгүйгөөр квадрадуудые гаргадаг тусхай түхеэрэлгэ ухаалан зохёогоо.

Энэнь ажалай бүтээсэ һураггүй дээшэлүүлнэ. Урдань кукуруза тарилгада хэмжүүрэй шабын хэрэглэгдэжэ байхада, тэрэниие татажа тодхоходоо, кукурузашад нилээд ехэ сагаа барадаг байгаа. Мүн тиихэдэ шабын түмэр заримдаа таһаршадаг, эбдэрдэг, тиигэжэ ажал хүдэлмэридэ ехэ һаад хэдэг байгаа бшуу. Мүнөө хэмжүүрэй шабагүйгөөр таридаг болоходоо кукурузашад ажалаа һаадгүйгөөр эмхидхэхэ болоно.

Тээсгэн Сэлэнгын аймагай кукурузашад, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд сугларжа, энэ түхеэрэлгые туршажа үзэбэ. Нүхэр Ковалевский семинарта өөрөө байлсажа, зохёоһон түхеэрэлгээ хайшан гэжэ хэрэглэхэ тухайнь тодорхойгоор хөөрэжэ үгөө.

Кукурузашад сеялкээ ябуулхынгаа урда тээ тэрэнээ нүхэн соогуур 3—4 муша унахаар болгожо тааруулна. Квадрадуудые гаргадаг түхеэрэлгэнь ябасараа тааруулагдаһан, оньһонь үе үе болоод хүдэлжэ, үрэһээ тааража зайда унагаана. Хүндэлэн жэгдэ квадрадуудые бии болгоходоо, сеялкэшэд газарайнгаа захада гараад, оньһыень зохилдуулжа табина.

Семинарта хабаадагшад солото механизаторай ухаалһан түхеэрэлгые һайшаагаа. Кукуруза ехээр тариха аад, сеялкэнүүд үсөөнтэй ажахынууд энээниие хэрэглэхэдээ тарилгаяа богони болзорто үнгэргэхэ аргатай.

А. Антонов.

Эдир уран зохёолшодтойбди

Манай Эгэтын-Адагай найман жэлэй һургуулида бурят уран зохёолой кружок эмхидхэгдэнхэй. Тэрэ кружогтоо бурят уран зохёолшодой шэнэ номуудые уншадаг, зүбшэн хэлсэдэг байнабди. Гадна үхибүүд арадайнгаа аман зохёолдо айхабтар һонирхолтойгоор хандадаг, үльгэр, онтохон, дуу, таабари үбгэд, хүгшэдһөө бэшэжэ абадаг. Баһа зариманиинь өөһэдөөшье шүлэг бэшэжэ туршадаг. Һурагшад Гатыпова Н., Шагдарова Ч.-Д., Чимитова Е.-Х., Нимаева С., Дашацыренов Г.-С., Галданов Н. болон бусад ехэ эдэбхитэйгээр аман зохёол суглуулдаг, олон номуудые уншадаг юм.

«Бурят үнэн» газетэдэ «Үхибүүдэй булангай» гарадаг болоһондонь ехэ баярлаабди.

Б. Цэрэндэлэгэй,
бурят хэлэ, литературын багша.

Г-С. ДАШАЦЫРЕНОВ,
8-дахи классай һурагша

Абын һургаал

Арба наһатай хүбүүхэн
Абатаяа үбһэндэ гаралсаба.
Бушуу түргэн сабшан,
Баабайгаа хүсэхые оролдобо.
Хэршье һайнаар сабшахадаа,
Хүбүүн гартана абадаа.
Абань хүбүүгээ харахадаа,
Аргагүйгөөр баясана даа.

Унаһан малгайгаа абангүй,
Эсэгэнь сабшажал ябана.
Хүбүүн бүри урмашан лэ,
Хойноһоонь мурыень дахана.
Олон шашаг үгэгүй
Абын һургаал ойлгостой.
Хооһон үгэ хэлэнгүй,
Харуулжа үгэхэ хэрэгтэй.

Б. ЦЭРЭНДЭЛЭГЭЙ
кружогые хүтэлбэрилэгшэ

ЯНЖИМА

Шэрэм тахын ян гэмэ
Шэнхинүүр хүйтэн үглее
Сандан баабайн Янжима
Сана углаба хүлдее.

Долоотойхон басаган
Добые уруу шуумайба
Хажуудань ошожо баясан,
Хаража нилээн байбаб.

— Янжима, хариш гэртээ,
Ягааршоол хасаршни,—гэбэб.
— Сибириин хүмби битнай,—
гэзд.
Сэхэ урдаһаам харюусабал...

АРАДАИ ДУУН

Хазаарлахадаа һурагһан
Халюун шаргал моримни.
Хайрлахадажа үргэһэн
Абал эжы хоёрни.
Эмээллэхэдэжэ һургаһан
Эмниг шаргал моримни.
Энхэрхэдэжэ үргэһэн
Эжыл аба хоёрни.

В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Хэрэнэй дунда һургуули (Түнхэн) 37 жэлэй саада тээ нээгдэһэн юм. Тус һургуулида 1924 ондо һураһан, мүнөө эхин һургуулиин багша К. Н. Козлова түрэл һургуулин тухайгаа һурагшадтаа ходо хөөрэжэ байдаг. Зураг дээрэ: К. Н. Козлова хүүгэдтэ Ильичын пионернүүдтэ захиһан захяа тухай хөөрэжэ байна.

Н. ДАМБАЕВАЙ фото.

БАЯН НОХОЙДО АДЛЯАР ХУСАБА

Нэгэтэ үдэшэ Дэнбэ үбгэжөөлэйдэ хүбүүд сугларба: хатарба, хүхилдэбэ, дуулалдаба. Ябаха дээрээ тэдэнэй нэгэн: «Дэнбэ үбгэжөөл, тамнай эгээл хүхюу, эгээл ухаатай хүн гээшэт. Хэлэжэ үгыт. Та баяниие нохойдол адляар хусуулжа шадаха байна гүт, али үгы гү?»

Дэнбэ үбгэжөөл хүхюутэйхэн маяг гаргажа, бултаниие тойрожо хараһанайнгаа һүүлдэ:

— Нүхэдүүд! Битнай баяниие нохойдол адляар хусуулжа шадахаб,—гэбэ. Үглөөдэрынь хүбүүд баянай гэрэй сонхо доро сугларбад. Дэнбэ үбгэжөөл баянай гэртэ орон сасуу:

— Би үсэгэлдэр ой соо ангууша нохой бариаб. Танда хадань хахад сэнгээрнь үгэһүүб,—гэбэ. Хэнтэг баян үшөө этигээгүй хэбэртэйгээр: «Нэ-рээ ангууша нохой гэнэ гүш даа?»

—«Этигэхэгүй һаатнай хайшан гээд хусанаб гэжэ харуулһууб»—гээд, Дэнбэ баянай гэрэй ханхинатар шонодол адляар улиба: «У-у-у-у»!

— Ай, тэнэг, нохой тиигэжэ хусадаг юм аал? Ши нохой барягүй, харин сүүбэн шоно баряа хаш. Шагна, хайшан гээд һайн ангууша нохой хусадаг юм—гээд: «Һаб-һоб-һоб» гэшэбэ.

Сонхо доро сугларһан хүбүүд баянай хусахые дуулажархёод, энеэлдэһээр, гүйлдэжэ ябашаба.

— Баяниие хусуулжа шадаха хадаа баһал гайтай байнаш даа, Дэнбэ үбгэжөөл!—гэжэ, тэдэнэр тосхоноор дүүрэн һүүхирэлдээ һэн. **Бл. Базаржапов.**

ТҮБЭД АРАДАЙ ҮЛЬГЭР

НАНГИН ХАДА

Нэгэтэ Дэнбэ үбгэжөөл дуу дуулаһаар полиһоо гэртээ харижа ябатараа, гэнтэ зүргэ харгы дээрэ нэгэ шулуу харажархиба ха. Хажуудань ошожо харахадань, харгын шарахан элһэн дээрэ гоё һайхан үнгэтэй оюу шулуун хэбтэбэ. Үнөөхи үбгэжөөлнай ехээр гайхаһандаа амаа ангайжархёо. Тэрэнээ түргэхэн абажа, альган соогоо бажуугаад, яаралтайхаанаар гэр тээшээ гэшхэлбэ. Энээн тухайнь нютагай ноён мэдэжэрхёо гэхэ. Тиигээд энэ үбгэжөөлые тэрэ доронь дуудажа ерүүлээд:—Ши, минии газар дээрэһээ шулуу олоош. Тиимэһээ тэрэ шулуунши минии болоно, гарга наашань!—гэбэ.

— Ахай ноён хайрлыт! Би шулуу олоһон хүн аад, юундэ танда үгэхэ болоно гээшэбиб? Арсалдааемнай Нангин хада шиидхэг. Ошоё! — гэбэ. Ноён зүбшэжэ, хоюулан Нангин хада ошобод. Дэнбэ үбгэжөөл үбдэг дээрээ һүгэдэжэ һуугаад, һүүхиржэ эхилнэ:

— Нангин хада манда хэлэжэ үгыш, оюу шулуун хэнэймнайб? Ноёной гү, али Дэнбэ үбгэжөөлэй гү? Дэнбэ үбгэжөөл гурба дахин Нангин хадада хандаба. Һүүхирхэ бүхэндөө өөрынгөө нэрэ шоо үзэхөөр, ноёной нэрэһээ һураггүй шангаар һүүхирээ һэн.

«Дэнбэ, Дэнбэ, Дэнбэ»—гэһэн сууряан хадаһаа дуулдаба.

— Ноён, дуулана гүш? Минии хэлээшээр үнэн болобо бшуу. Оюу шулуун Дэнбын гэжэ хада харюусана ха юм,—гэбэ үбгэжөөл.

— Зүб даа, энэ дэлхэй дээрэ Нангин хадаһаа үнэн сэхэ юумэ байхагүй,—гэжэ ноён зүбшөөгөө һэн.

ТОРГОЛИГ НООҺОНОЙ ЭЗЭД

☆

(Уншагшадай бэшэгүүдэй шэнжэлэл)

☆ ☆

Үргэн уужам Бурят оронoймнай үрэжэлтэ баян нютагуудай оролдосотой бэрхэ хонишод ажалдаа түрүү арга хэрэглэн, шэнэ гуримаар хүдэлжэ, торголиг нооһотой хонин һүрэгөө улам олошоруулхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэжэ байһаниинь элитэ.

Мүнөө олонхи колхоз, совхозуудаймнай жэжэхэн отара, бригаданууд томодхогдожо, ажахын тоосоондо оруулагдаад, түрүүшын амжалта туйлажа эхилбэ. Хонишод газар таряалан, машина техникынгээ ёһотой эзэд боложо, хамтынгаа жасада тушааһан продукциингаа хэмжээгээр түлөөһэ абаад, бэеэ даагаад байхадаа, хэзээ хэзээнэйхиһээ оролдосотойгоор хүдэлнэ бшуу. Хүн бүхэнэй эдэбхи үүсхэл, хэшээл оролдолго эрид дээшэлээ. Тиимэһээ эдэнэр шадаал һаа ажал, өөри багаар гаргажа, абаһан продукциингаа өөрынь үнэ сэнгые химдаруулхын түлөө үнэн зүрхэнһөө тэмсэнэ ха юм. Иимэ һайн һайхан, ёһотойл коммунистическэ эрхим ажалай үльгэр жэшээнүүдые магтаһан бэшэгүүд манай редакцида үдэрһөө үдэртэ олон орожо байна.

Дүшөөд мянган хонитой Дэрэстэйн «Октябрьский» совхозой хонишодой ажал хүдэлмэри тухай хүдөө бэшэгшэ П. Халтанов Задын аймагһаа иигэжэ бэшэнэ:

— Байгша ондо тус совхозойхид хонин һүрэгөө 57 мянгала, тэрэ тоодо эхэ хонидоо 18,5 мянгада хүргэхэ зорилго табинхай. Мүнөө томодхогдожо, ажахын тоосоондо оруулагдаһан хонишодой бригадануудта тул һайнаар абтана. Эндэхи дүй дүршэл ехэтэй түрүү хонишодой нэгэн Цырен-Даша Балдановай даадаг отарынхид 650 эхэ хонидһоо 500 гаран хурьга абаад, нэгэшье гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлнэ.

— Манай артелиинхид ойрын 2 жэлэй туршада хонин һүрэгөө эрид олошоруулжа, жэлдээ 25 мянган хурьга түлжүүлдэг болохо зорилготой. Тиигэжэ богонихон болзор соо гүрэндөө хониной мяха, нооһо хоёр дахин ехээр худалдадаг болохобди. Жэлэй эхинһээ хойшо хонидой отара, бригаданууд булта ажахын тоосоондо оруулагданхай. Тэдээн сооһоо Даша Сангаевай даадаг бригадын хонишод илангаяа һайнаар ажаллана,—гэжэ Мухаршэбэрэй «Знамя Ленина» колхозой гэшүүн нүхэр **Леонова** бэшэнэ.

Нүхэр Сангаевай даадаг бригадынхид хамта 1330 гаран хонитой юм. Байгша оной үнгэрһэн үе соо зуун эхэ хонин бүриһөө 85 хурьга абаад байна. Жэлэй дүүрэтэр зуун эхэ хонин бүриһөө 120 хурьга абажа, хонин бүриһөө 3,5 килограмм нооһо хайшалха уялгатай. Мүн өөһэдынгөө хүсөөр хони, хурьгадтаа бэрдам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлдэхэхэ болоно.

Сэлгеэ уужам Яруунаһаа манай газетын уншагша **Ц. Ширабон** иигэжэ мэдээсэнэ:

—«Рассвет» артелиин хонишон, аймагай Соведэй депутат Дарижап Цыбиковэй даадаг ажахын тоосоондо оруулагдаһан отарынхид оролдосото ажалаараа шалгарһаар. Байгша ондо эндэхид түрүүшынхеэ кошарно-базова арга хэрэглэжэ, бүхы 598 эхэ хонидһоо 519 хурьга абаад, нэгэшье гарзагүйгөөр түлжүүлнэ. Зундаа хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлжэ, ноябрь, декабрьда хэнзэ хурьга олоор абаад, зуун хонин бүриһөө 125 хурьга түлжүүлхэ уялгаяа амжалтатайгаар дүргэхэ юм.

— Хонишод һая болотор гансал хони адуулха ажалтай байгаа бшуу. Тэдэнэйнь үбһэ, тэжээлые таряан ажалай бригадынхид бэлдэдэг, хурьгадыеншье баһал ондоо хүнүүд түлжүүлэлсэдэг һэн. Харин мүнөө тад ондоо болонхой. Манай Чесанын совхозой 4-дэхи фермын хонишодой бүхы бригаданууд ажахын тоосоондо оруулагданхай. Тэдэнэр тус тустаа сабшалан, таряалан, бэлшээриин газар даажа абаа, трактор, машина зэмсэг, мори унаатай болоо, — гэжэ хүдөө бэшэгшэ **Ц. Цыренжапов** манда дуулгаба.

Эндэхи үнинэй малшан Содном Холхоровой даадаг бригадынхидай эдэбхитэ ажалые магтамаар. Эдэнэр мянга гаран эхэ хонидһоо 900-гаад хурьга абаад, һайнаар түлжүүлнэ. Мүн хони, хурьгадаа харууһалха забһартаа Тураасгайн эхиндэ даажа абаһан сабшалан дээрээ наг шэбхэ ехээр гаргажа, һайрам тогтоогоод, газараа һайса уһална.

— Аргадын Калининай нэрэмжэтэ колхозой түрүү хонишон Бальжинима Дармаевай хүтэлбэрилдэг ажахын тоосоондо оруулагдаһан бригадын хонишод энэ жэлдэ зуун эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга түлжүүлхэ, хонин бүриһөө 4 килограмм һайн шанартай нооһо хайшалха зорилготой. Гадна 50 гектар сабшалан, 20 га таряалангай газарһаа һайн ургаса абажа, хонин бүридөө 1,5 центнерһээ бага бэшэ тэжээл бэлдэхэхэ юм,—гээд Баргажан нютагһаа уншагша **Р. Будаев** бэшэнэ. Тэрэшэлэн энэ аймагһаа эдэбхитэй хүдөөгэй бэшэгшэд **М. Содбоев, Д. Гулгенов** гэгшэд эндэхи Уланай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой, мүн Гааргын залуу хонишодой залиршагүй ажалые магтан бэшэнэ.

Республика соогоо эгээн түрүүлэн ажахын тоосоондо орожо, үүсхэл гаргаһан Хэжэнгынгээ совхозой түрүү хонишод Т. Тушинов, Ц. Буянтуев болон бусадай жэшээгээр ажалладаг эндэхи хонишод Цырендоржо Баторов Бальжима Будаева хоёрой ажалай амжалта тухай манай хүдөө бэшэгшэ **Ц. Тогтохоев** мэдээсэнэ.

Үбэлэй шанга хүйтэн соогуур, хабарай хагсуудашье шан зоригтойгоор ажаллажа, тул һайнаар абаад, хонидоо тобир тарганаар ондо оруулжа байһан түрүүшүүл тухай манай уншагшад **Р. Баяндуев** (Хори), **Д. Цыбендашиева** (Сэлэнгэ), **Б. Ябжанов** (Зэдэ) гэгшэд һонирхолтойгоор бэшэнэ.

Ажалдаа түрүү арга зоримгойгоор хэрэглэн, оролдосотойгоор хүдэлжэ байһан эрхим хүнүүд тухай, тэдэнэй дүй дүршэл, онсо шадабари тухайнь бүри һонирхолтойгоор, бусадта жэшээ, һургаал болохоор ухамайлан бэшэхэ хэрэгтэй.

Хүндэтэ нүхэд! Танай бэшэгүүдые хүлеэнэбди.

Вильнюстэ полиграфическа шэнэ комбинат ашаглалгада оруулагдаба. Тэрэ 8 мянган дүрбэлжэн метр талмай эзэлнэ. Комбинадай типографи үдэр бүринин хэблэл гаргалга дээрэ тааруулан зохёогдонхой. Урдань Каунасай типографинуудта барлагдажа байһан республикын газетэнүүд болон журналнууд гарадаг болоо. Типографи жэл соо 210 миллион хэһэг газетэ, 10 миллион хэһэг журнал хэблэн гаргаха хүсэтэй юм. Литовско ССР-эй полиграфическа промышленностиин хүсэн долоон жэлэй туршада нэгэ хахад дахин ехэ болохоор хараалагдана. Зураг дээрэ: комбинадай байшан.

ТАСС-эй фотохронико.

Хилын саанаһаа

Гвинейн Демократическа партиин национальна политбюрогой мэдүүлгэ

КОНАКРИ, майн 4. (ТАСС). «Арадуудай хоорондын эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө» ленинскэ шангай президент Секу Туреда олгогдоһонтой дашарамдуулан, Гвинейн Демократическа партиин национальна политбюро мэдүүлгэ толилоо.

Партиин генеральна секретарь нүхэр Секу Туреда дээдэ шагналай олгогдоһондо политбюрогой гэшүүд омогорхохо ёһоороол омогорхоно гээд мэдүүлгэ соо хэлэгдэһэн байна.

Манай генеральна секретарьта Эб найрамдалай ленинскэ шангай олгогдоһон ушар юун тухай гэршэлнэб гэхэдэ, Гвинейн революцида, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ шухала эрхэ байдал бии болгохо талаар тус революциин һайн үрэ дүн туйлаһанда үндэр сэгнэлтэ үгтэһэн байна. Үнэн зүб ябадалай, дэбжэлтын, эб найрамдалай түлөө тэмсэжэ байһан арадуудай энэ этигэл найдабариие Гвинейн Республикын харюулжа шадаха байһыень дурсагдаһан шагналай удхашанарые тон һайнаар мэдэржэ байһан Гвинейн Демократическа партиин эдэбхитэд, харюусалгата ажал-ябуулагшад өөһэдынгөө ажал хэрэгээр гэршэлэн харуулжа шадаха гээд национальна политбюрогой гэшүүд этигэнэ гэжэ мэдүүлгэ соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

КНР-эй МИД-эй мэдүүлгэ

ПЕКИН, майн 4. (ТАСС). Америкэдэ бүтээгдэһэн аад, Фуми Носаванай-Бун Умай үймөөшэ бүлэгтэ хамаатай «С-47» түхэлэй самолёт 1961 оной майн 2-то Хитадай Юньнань провинци дээгүүр ниидээ. Энээнтэй дашарамдуулан, Хитадай Арадай Республикын Гадаадын хэрэгүүдэй министерство буруушаалга мэдүүлһэн байна. Энэ ниидэлгэ тушаан болоһон ушар оройдоошье бэшэ. Лаоста эсэргүүгээр сэрэгэй интервенци сэхэ хэхэ гэжэ США-гэй эдэбхитэйгээр бэлэдхэжэ байһан, мүн Лаостахи граждан дай үргэдхэхэ гэжэ тэдэнэй һанаашалжа байһан үедэ хэгдэһэн тус ниидэлгэ Хитадай правительствые ехээр һэргылүүлэнгүй байжа шадахагүй. Носаванай-Бун Умай үймөөшэ бүлэг иимэ ниидэлгэнүүдые дары болюулха ёһотой. Тиигээгүй һаа, энээнэй түлөө харюусалгые тус бүлэг бэедээ даажа абаха болоно.

Лаостахи буудалдаан зогсоогдобо

ЛОНДОН, майн 4. (ТАСС). Рейтер агентствын корреспондентын Вьентьянһаа мэдээсэһэнэй ёһоор, буудалдаа зогсоохо тухай правительствын дурадхалые Лаосай үймөөшэд зүбшөөгөө, үймөөшэдэй сэрэгүүдэй командалагша генерал Носаван буудахаяа болихо тухай өөрынгөө сэрэгүүдтэ үсэгэлдэр захиралта үгөө.

Болгариин арад Кубада талархана

СОФИ, майн 3. (ТАСС). Кубада эсэргүүгээр хэгдэһэн зэзрхэг түримхэй добтолго США-да бэлэдхэгдээд, тэрэнэй туһаламжаар бэелүүлэгдэһэн байгаа. Тиигээд энэ добтолго эшэгүүритэйгээр буруу һүрэһэн байна гээд Кубын правительствын бэшэгтэ харюусан, Болгариин правительствын эльгээһэн бэшэг соо хэлэгдэнэ. Энээнһээ уламжалан, США-гэй зонхилхы хүнүүд һанаа ороогүй, харин Кубада эсэргүү кампани галзуу муухайгаар саашадань хэжэ байна. НРБ-гэй правительство Кубын правительствын гансахан лэ зүб бодолтой хараа бодолые хүсэдөөр дэмжэнэ. Шахардуу байдал һуларуулха зам олохын тулада уласхоорондын эрхэ ёһо наринаар сахин, хоорондохи арсалдаата асуудалнуудаараа США-гэй правительствотай хэлсээ хэхые зүбшөөжэ байһан тухайгаа Кубын правительство элирхэйлэн мэдүүлһэн байна бшуу.

Кубын эрхэ сүлөөдэ, бүгэдэ ниитын эб найрамдалда аюултай оршон байдал Америкын империалистнууд, тэдэнэй агентнууд тохёолдуулаа. Энэ оршон байдалые амгалан ёһоор гуримшуулха бүхы оролдолгонуудһаа үрэ гараагүй һаань, бэлэдхэгдэжэ байһан зэзрхэг түримхэй добтолгодо шанга харюу үгэхөөр Кубын арадай бэлэн байһаниинь Болгариин арадай, тэрэнэй правительствын зүгһөө, тэрэшэлэн дэлхэйн эб найрамдалда дуратай бүхы оронуудай зүгһөө дэмжэгдэхэ байна. Юуб гэхэдэ, эдэ оронуудта Кубын эрхэ сүлөө, бэеэ даанхай байдал, арадуудай хоорондохи эб найрамдал аршалан хамгаалха ябадал ехэ үнэтэй юм гээд бэшэг соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Бүхы Кубын нэрэ хүндын хэрэг

ГАВАНА, майн 4. (ТАСС). Фидель Кастрода олгогдоһон Уласхоорондын ленинскэ шан хадаа хамагай түрүүндэ арадуудай хоорондын эб найрамдал, аюулгүй байдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ угаа ехэ туһа нэмэри оруулһанай түлөө хүндэтэ шагнал болоно гэжэ «Мундо» газетэ редакционно статья соогоо онсолон тэмдэглэнэ. Энэ ушар эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэ доктор Кастрын габьяае мэдэрһэн ябадал болоно. Шанга засаг түрэтэй тэмсэлэй үшөө дүүрээгүй байхада, бүхы оронуудтай энхэ тайбанаар зэргэ оршон байхые эрмэлзэдэг байһан тухайгаа Фидель Кастро арадайнгаа үмэнэ соносхоһон байгаа гээд газетэ тэмдэглэнэ.

Фидель Кастрода олгогдоһон шан угаа шухала, үнэтэй байна гээд газетэ үргэлжэлүүлэн бэшэнэ. Энэ шан гүрэнэй ажал-ябуулагша байхаһаа гадна, революционно ударидагша байһан хүндэ олгогдоо. Энэ хүнэй габьяа ямар байнаб гэхэдэ, хатуу шанга засагые унагаахаһаа гадна, хамагай түрүүндэ бүхы арадай ажабайдал һайжаруулхые, амгалан тайбан, дэбжэлтын замаар арад зоноо хүтэлэн ябахые эрмэлзэдэг байна. Фидель Кастрын хүтэлбэрилдэг Куба хадаа арадуудай хани барисаанда, бэе бэеэ хүндэлэлсэхэ ябадалда үндэһэлэн, энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха бүхы арга боломжонуудые нээжэ үгэһэн орон болоно. Доктор Кастрода олгогдоһон энэ дээдэ нэрэ хүндэ хадаа мүнөөнэй бүхы Кубын нэрэ хүндэ болоно.

„Шангай түлөө кубынхид баясана"

ГАВАНА, майн 4. (ТАСС). «Фидель Кастро — Эб найрамдалай ленинскэ шангай лауреат» иимэ гаршагтай статья соогоо «Нотисиас де ой» гэжэ газетэ иигэжэ бэшэнэ:

«Манай герой, национальна вождь Фидель Кастрода Эб найрамдалай ленинскэ шан олгогдобо. Энэ шагнал тухай мэдээсэл Майн 1-ниие угаа үргэнөөр һайндэрлэлгэтэй тохёолдохоһоо гадна, манай арадые угаа ехээр баясуулаа. Бүгэдэ ниитын эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ Фидель, Кубын арад угаа ехэ туһа нэмэри оруулаа».

Ф. Кастрын хүтэлбэреэр хэгдэһэн революциин ашаар Куба зэзрхэг түримхэйшүүлэй туһалагша байхаяа болижо, эб найрамдалда дуратай хүсэн болоһон байна гээд статья соо заагдана.

Кубада эсэргүүгээр США-гэй эмхидхэһэн зэбсэгтэ добтолгын бута сохигдоһые тон ехэ түүхэтэ илалта гэжэ харуулха зуураа, газетэ иигэжэ бэшэнэ: «Өөрынгөө вождёор дамжуулан, абаһан шагналаараа Куба баясаха зуураа, энэ шан хадаа эб найрамдалай түлөө Кубын хэһэн бүхы юумэндэ үгтэһэн эрхим сэгнэлтэ гэжэ тоолоно. 1960 оной Уласхоорондын ленинскэ шан олгоһон ушар Кубые, Фиделиие хүндэлһэн ушар болоно. Энээндэ манай арад баясана».

Кубада эсэргүү хорото аашанууд үргэлжэлүүлэгдэһээр

ГАВАНА, майн 4. (ТАСС). «Революсьон» газетын корреспондент Гуантанамо городһоо иигэжэ мэдээсэнэ. Эндэ байдаг Америкын далайн-сэрэгэй базада һүүлэй үдэрнүүдтэ ехэ эдэбхитэй бэлэдхэл хэгдэжэ байна. Базада сэрэгэй шэнэ корабльнууд, самолёдууд ерэнэ. Далайн десантнуудые буулгахын тулада хэрэглэгдэхэ 35 катер шэрэһэн транспортна судна эндэ һаяхан ерээ.

Америкын базада майн 1-дэ буудалгын һуралсал, маневрнууд болоһон байна.

ГАВАНА. Восстанида хабаадаһан армиин, арадай милициин сэрэгшэд Кубын революциин туйлалтануудые хёрхоор хамгаалан сахина. Зураг дээрэ: восстанида хабаадаһан армиин нэгэ подразделени Гаванада байна.

ТАСС-эй фотохроника.

Португалиин коммунистическэ партиин мэдүүлгэ

ЖЕНЕВА, майн 4. (ТАСС). Португалиин коммунистическэ партиин мэдүүлгые «Ви Увриер» газетэ үсэгэлдэр толилоо. Тэрээн соонь иигэжэ тэмдэглэгдэнэ. Политическэ хэрэгүүдээр хаалтада һуугшадые бултыень сулөөлхэ тухай олон түмэн португалиинхидай уряада харюу болгон, Салазарай политическэ полици хадаа политическэ хэрэгүүдээр хаалтада һуугшадые, тэрэ тоодо эхэнэрнүүдые бүри шангаар хашадаг, хэһээдэг болоо.

Хаалтада һуугшадые зэрлиг муухайгаар зобоожо туляажа байһан ушар политическэ хэрэгүүдээр хаалтада һуугшадые усадхан, үгы хэхэ гэһэн Салазарай, тэрэнэй политическэ полициин түсэбэй нэгэ хубинь болоно гээд мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Португалиин засагаархидай хэжэ байһан үзэгдөөгүй бузагай муухай үйлэ хэрэгүүдые буруушааха зуураа, политическэ хэрэгүүдээр Салазарай түрмэнүүдтэ һүүлгагдаад, зобоожо туляагдажа байһан хэдэн зуун хүнүүдэй ами наһа абаралгада туһалхыень Лиссабоной хүн зониие, ороной бүхы үнэн сэхэ хүнүүдые Португалиин коммунистическэ парти уряална.

Зэзрхэгшэ Салазарта баалалта хэжэ, тэрэнэй гэмтэ түсэбүүдые болюулгуулхыень уласхоорондын бүхы түрүү организацинуудта Португалиин компартиин хүтэлбэри хандаһан байна.

Суванна Фума Пном-Пеньдэ ерэбэ

ПНОМ-ПЕНЬ, майн 4. (ТАСС). Лаосай хуулита правительствын премьер-министр хан хүбүүн Суванна Фума мүнөөдэр Пном-Пеньдэ ерээ. Пном-Пеньдэ хэдэн үдэрэй турша соо байха һанаатайб гэжэ Суванна Фума аэродром дээрэ хэлээ.

Премьер-министр Суванна Фуматай хамта Лаосай правительствын информациин министр Киним Фолсена ерэлсэһэн байна.

Үймөөшэдтэ туһалагшад тушаалнуудһаа гаргагдаба

ПАРИЖ, майн 3. (ТАСС). Алжир департаментын префект 27 генеральна советнигүүдые даажа байһан тушаалнуудһаань гаргаа. Юуб гэхэдэ, үймөө татаһан генералнуудтай талархажа байһанаа мэдүүлһэн резолюцида апрелиин 23-да тэдэнэр гар табиһан байгаа. Энэ департаментын 17 мэр, муниципальна советнигүүд тушаалнуудһаа гаргагдаһан байна.

ТОБШО МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

✦ «Фрик Хеккерт» гэжэ пассажирска судна Балтиин далай соогуур түрүүшынгээ тамаралгада Висмар портһоо (Германиин Демократическа Республика) гараа. 7 мянган тонно шэгнүүртэй энэ судна немецкэ сүлөөтэ профсоюзуудай нэгэдэлэй урдажа ябадаг хоёрдохи амаралтын байшан болоно. Балтиин далай соогуур 12 үдэрэй турша соо тамархадаа пассажирнууд Хельсинки, Ленинград, Рига хүрэхэ юм.

✦ Польшын Арадай Республикын болон Корейн Арадай-Демократическа Республикын хоорондо 1961 ондо соёл культурын болон научно-харилсаа холбоо байгуулха түсэбтэ Варшавада гар табигдаба. Наукын, дээдэ һуралсалай, соёл культурын болон искусствын талаар хоёр ороной хоорондохи холбоо барисаа улам үргэдхэхэ гэжэ түсэбөөр хараалагданхай.

✦ Стэнливильдэ—Конгын саг зуурын ниислэлдэ Конгын национальна геройн һамган Полин Лумумба, Конгын хуулита правительствые толгойлогшо Антуан Гизенга Патрис Лумумбада Майн 1-дэ памятник нээгээ. Энэ ёһололдо городой хэдэ мянган хүн зон хабаадаһан байна.

✦ Статистикын центральна институдай мэдээнэй ёһоор, Италида мүнөө үедэ 49.532 мянган хүн ажаһууна. (ТАСС).

ТАЛЬ—БОТВИННИК

МОСКВА, майн 4. (ТАСС). Шатараар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө матчын 18-дахи партиие наадахадаа, Ботвинник шүүгээ. Партиин хойшолуулагдахада дэлхэйн экс-чемпион хоёр хүбүү үлүүтэй байгаа һэн.

Мүнөөдэр Михаил Таль партиие үргэлжэлүүлэн наадангүйгөөр шүүгдээб гэжэ мэдэрээ. Тиимэ болохолоороо, 11,5:6,5 гэһэн тоотойгоор Михаил Ботвинник булижа ябана. Үшөө нэгэ очко абаа һаа, тэрэ энэ мүрысөөндэ илажа гараха болоно.

Матчын 19-дэхи парти майн 5-да наадагдаха. Дэлхэйн экс-чемпион сагаанаар наадаха байна.

Эрхимлэгшэдтэ—шан

ЗАКАМЕНСК. Эндэ шатараар городойнгоо чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө эхилһэн мүрысөөнэй дүн гаргагдаба. Абажа боломоор 17 очкоһоо 14-ые абаһан Саганов шатаршадай дунда эрхимлэжэ, 1961 оной городой чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые Какышев, Соболев гэгшэд эзэлһэн байна. Мүрысөөндэ эрхимлэгшэдтэ аймагай спортын бүлгэмэй грамота, диплом барюулагдаа.

Аймагай спортын бүлгэмэй зууршалгаар эльгээгдэһэн материалай үндэһөөр республикын бүлгэм болон организацинуудай спортын Совет шатаршад Жук, Павлов, Какышев гэгшэдтэ шатараар спортын нэгэдэхи разряд олгобо.

Ш. Шойдоров.

Сэлэнгын аймагһаа мэдээсэнэ

БУРЖЫГААД, МҮНШЬЕ ГОЁХОН ДАА

Загастайн Сталинай нэрэмжэтэ колхоз каракуль үүлтэрэй хонитой болоһоор үнинэй юм. Нялха каракуль хурьгадай арһан буржыгаад, мүншье гоёхон даа. Тус колхоз хурьгадай арһа жэл бүри худалдажа, нилээхэн мүнгэнэй олзо абадаг байха. Байгша оной гурба һара соо һайн шанартай 136 арһан абтаа, мүн үшөөшье олохон арһан абтахаар хүлеэгдэнэ.

17,2 ПРОЦЕНТЭЭР ҮЛҮҮЛЭГДЭБЭ

Түүхэтэ долоон жэлэй гурбадахи жэлдэ абаһан уялгануудаа аймагай ажалшад амжалтатайгаар бэелүүлжэ эхилээ. Үндэгэ гүрэндэ худалдаха нэгэдэхи кварталайнгаа түсэбые аймаг 117,2 процент дүүргэжэ, 34,4 мянган үндэгэ түсэбһөө гадуур худалдаба. Илангаяа «Улаан Оронго» колхоз нёдондо жэлэйхиһээ һураггүй олон үндэгэ гүрэндэ худалдажа, бусад колхозуудһаа түрүүлээ. Д. Жамбалов.

Зүблөөн болоо

«Усть-Ордын үнэн» газетын уншагшадай зүблөөн һая болоо. Тус зүблөөн дээрэ энэ газетын редактор нүхэр М. Миронова «Партиин XXII съездэдэ бэлэдхэлтэй дашарамдуулан хэблэлэй, хүдэлмэришэн, хүдөө бэшэгшэдэй зорилгонууд тухай» дэлгэрэнгы элидхэл хээ.

Бурядай республикаһаа Доржо Банзаровай нэ... багшанарай институдай нүхэр Амоголонов, б... рай мэргэжэл дээшэлүү... ститудай кабинедые ... нүхэр Батоев болон х... шэгэй эрдэмэй кандида... Матхеев гэгшэд энэ зү... байлсажа, һургаал ... үгэһэн байна.

С. Скольж...

Пенсионернүүдэй туһаламжа

Һаяхан Кяхта городто пенсионернүүдэй зүблөөн болоһон байна. Түрэл городоо хайшан гээ һаа болбосон түхэлтэй болгохоб гэһэн асуудал тэндэ хэлсэгдээ. Энэ тон шухала хэрэгтэ өөһэдынгөө хүбитые оруулха гэжэ шиидээд, 40 гаран хүн хүдэлжэ эхилээ. Тэдэнэй дунда модошо дархашуул, ... туршад бии.

Үнгэрһэн жэлдэ пен... нүүд олон байратай ш... рэй барилгада мүн лэ ... тэйгээр хабаадалсаһан ... Тэдэнэр 13000 түхэриг... рилгын хүдэлмэри бүт...

П. Миха...

10—12 үдэрөөр урид

Үнгэрэгшэ апрель һарын гурбадахи арбан хоногой туршада республика доторнай бага зэргэ үүлэтэй, сэлмэг үдэрнүүд болоо. Арбан хоногой һүүлшын хэдэн үдэрнүүдэй туршада бага зэргэ хүйтэрөөд абзэ, бороон, саһаншье ороо. Республикын урда, түбэй районуудта дунда зэргээр 4—6 градус дулаан болобо. Апрелиин 27-до 7—11 градус дулаан үдэр байгаа. Тиихэдэ апрелиин 28-най үдэр хүйтэн һалхин үлеэжэ, юрэдөөл 1—3 градус дулаан болоһон байха юм. Үнгэрһэн энэ үе соо республикын газар нютагуудта бага зэргэ бороон, нойтон саһан ороһон байна. Баргажанда — 7, Могойтодо — 11, Нижне-Ангарскда 22 миллиметр хүрэтэр шиигээ нойтон ороһон байна.

Апрель һарын һүүлшын арбан хоногто үзэгдэһэн дулаан үдэрнүүдэй туршада республикымнай колхоз, совхозууд эртын тарилгада ... орожо, хара таряа, шэнииср... гые дүүргэһэн байна. Тиих... шээри дээрэ 4—10 сантиме... тэр ногоон ургажа, ниит... мал тала дайдаар таран ... эхилээ. Баргажан, Яруна... ной ургаса бираагүй. Т... жэлнүүдтэй сасуулжа үзэх... рай тарилга 10—12 үдэрөө... эхилээ. Энээн дээрэһээ, м... шье уларилые шэнжэжэ үзэх... аймагуудта кукуруза тарил... 10—13-даар, түбэй ра... 15—20-доор тарижа эхилх... гэжэ багсаагдана.

Майн 6-һаа 11 болотор р... ка дотор бага зэргэ үүлэтэй... нойтон орохогүйгөөр хүлеэгд...

Л. Гонч...
агрометео...

Мухар һүзэг—мунхаг байдалай үлэгдэл

Айлга

(Үнэн болоһон ушар)

Хабтагар хара шарайтай, нюдэеэ ехэ багаар харан эригэнүүлһэн нэгэ гэргэн ондоохон дүрэ, абари зан харуулхые оролдоно. Ябахадааш хүлөө газарта хүргөөгүй юумэндэл, һэршэгэ һаршага гэн, ээрэмшээхэһээ нааханүүр гүйлэглэнэ.

Городые доншожо гудамжаардаг, эрээ тамаагаа алдажа, элдэбээр аашалдаг нэгэ һамган Улан-Удээр ябадаг болошобо ха. «Харын хэрэг хэдэг хүн» гэлсээд, һамганай хударуу харгылдаг хүнүүд олдожош магад байгаа һэн гэхэ.

Нэгэтэ үнөөхи һамгамнай Муушлай хүгшэнэйдэ ама халамгайханаар орожо ерэбэ ха. Тэрэ һамгые удаган юм гэжэ һулагүй танидаг байһан Муушлай Дожуунайн доро дээрэ оросогоон, нялтаганана.

— Байза, мэдэнэ гүш, хүгшэн.

— Яагааб, юу мэдэхэ хүмбиб?

— Яаһанаа мэдэнэгүй гүш. Хорлогдожо байнаш.

— Ямар юумэн хорлобо гээшэб. Нээрээш һаянай нойр алдаад, тархи толгой үбдэжэ, тиимэшэг байнаб.

— Шамайе нэгэ муухай хара гэргэн хорлохо һанаатай байна. Харгы мүрыень хааха арга бии гэхэ зуураа, «намдаа пальто оёжо үгэлшэ» гэзэд, һэнгэргүйхэнөөр дуугарна.

— Ямар хара һамган гээшэб. Яаха хээхэ болоо гээшэбиб,— гэжэ байгаад, Муушлай хүгшэн гэмэрнэ.

— Аргынь олуужам, миниингээл хэлээшые бүтээгээрэй. Тиигээгүй һаа, тодхор тулайда дайрагдахаял байнаш,—гээд, Дожуунай дожогононо. Тиигэжэ байтар хүгшэнэйдэ нютагайнь нэгэ хүн орожо ерэбэ.

— Тад-тай. Энэшни юугээ дахуулаад орожо ерэбэ гээшэб. Харыт,—гэжэ байгаад, углуу тохой, орон шэрээ доогуурнь шагаан хашхарна.

— Юун ерэлсээ юм. Яахадаа харанагүй гээшэбиб,—гээд, хүгшэн гэмэрэн гэмшэнэ.

— Ямар тодхортойгоор ерэбэ гээшэбши. Юугээ дахуулжа ябадаг хүмши. Хайшан гэхэ, яаха хээхэ юм,—гээд, Муушлай хүгшэн айшоод, һүүха байха газараа оложо ядана хэбэртэй.

— Араһааш һабардуутай байна. Харана гүш, тэрэниие,—гэжэ айһан дээрэнь бүри ехээр айлгана. Муушлай хүгшэн «абарыт» гээд, Дожуунайн хажууда гүйжэ ерэнэ. Ороошо хүгшэнэйшье нюдэн улхархайгаараа гарашоогүйхэн, алаг бүлэг гэн, юунэйш болоһые мэдэжэ ядан, гайхана.

— Яба, хахадые ошоод асара,—гэжэ удаган гэргэн ороошо хүниие зандарба.

— Шиниил тодхороор иимэ юумэ боложо байна,—гэжэ Муушлай хүгшэн тэрэ хүниие хараана. Хайшаншье гэ... рөө оложо ядаһан тэ... хахадые асарха баатай... но. Базаарһаа эдихэ юу... ха гэжэ ябаһан бии үгы... гөөрөө хахадые абажа, ... һандаа хэһэн тэрэ хүнэ... жо ерэхэдэ, «бүшүү за... үгэ» гэжэ удаган һамга... шана.

Аяга соо архи хүүлж... ряад, «үүдээ үтэр тай... гэжэ захиран, онго о... захална.

Гал могой ташууртан
Галзуу шоно хюлгэтэ...
Хүнэй мяхан хүнһэтэ...
Хүрин шулуун зүрьх...
һөөндэб,— гээд, архи... на.

Уулын үндэр буудал...
Бооригн хаяа гүйдэл...
Хорлохоёо ерэһэн
Хобдог хара гэргытн...
Хойшолонгүйгөөр на...
—гэжэ байжа, нюдэ ам... гэнүүлнэ.

Хүгшэн: «яагааш һай... гээшэб. Ада баршады... габа гээшэл та» гэжэ м... Дуудалга хэжэ, олон... юумэ дурдаад, архиие... удаган.

— Эдеэтнай буз... хубсаһандатнай хурисаа... шаба,—гээд хүгшэнэй ... хунар, мяха, тоһыень ... абаад, удаган гэргэн ... һэн гэлсэхэ.

Н. Ал...

Редактор Ц. Ц. ЦИБУ...

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам. редактора —32-74, отв. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни, пропаганды — 24-74, сельского хозяйства и советского строительства—47-59, промышленности и транспорта, информации—35-14, культуры—34-05, писем и рабселькоров—40-49, отдел переводов, корректорская—35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н00666. г. Улан-Удэ. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. 53